

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (LETO) XXVIII (22)
No. (Štev.) 50

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
11. decembra 1969

Javno delo in trpljenje

Neki gospod, ki je bil blizu političnemu voditelju slovenskega naroda, dr. Antonu Korošcu, je dejal prijateljem, ki so ga izpraševali o tistih časih: „Ko bi vi vedeli, kakšno trpljenje je moral prenašati dr. Korošec in koliko grenkobe užiti!“ Podoba javnega delavca, zlasti političnega, tega trpljenja navadno ne registrira. Ljudje o tem bolj malo izvedo. Vendar ni poštenega, resnega javnega dela brez obilne mere trpljenja.

Ko smo pred kratkim obhajali desetletnico smrti škofa Rožmana, se je javno ponovno omenila njegova bridka pot v izgnanstvo, njegovo trpljenje med vojsko in revolucijo, pa so se morda premalo poudarile njegove grenkobe v mirni dobi, njegove skrite bolečine, brez katerih bi težko vladal ljubljansko škofijo, kot jo je vladal.

Ob izgubi dragega predsednika dr. Mihe Kreka je bila od vseh strani podčrtana njegova neomajna zvestoba, njegova premočrtnost, njegova zgledna poštenost. Pa smo se verjetno pre malo vprašali, koliko trpljenja je vse to stalo dr. Kreka. Kajti ni lahko biti premočrtan, ko na levi in desni premočni samo taktizirajo, prodajajo in se prodajajo, ko obzorje bodočnosti ni jasno, ko se velikokrat ni mogoče opreti prav na nikogar, ko je treba kljub izčrpanosti in dvomom, ki kljujejo srce, držati linijo in hoditi neomahljivo naprej.

Janez Evangelist Krek je zaupal pokojnemu prof. Ernestu Tomcu: „Kaj pa ljudje vedo, kako se človek muči? Zame je bilo jasno, da je volivna borba zastoj. Naš kandidat Kregar ne bi nikdar mogel zasesti županskega stola v Ljubljani. Vendar je bilo treba z volivno borbo nadaljevati. Hoditi na shode, sestajati se s somišljeniki, jih navduševati, boriti se do zadnjega. Potem me pa tišči v prsni, potem pa ponoči skadem s postelje, odpiram okna in hladam za svežim zrakom. Kaj vedo ljudje o tem?“ (Zapisano po spominu. Šlo je za volivno borbo v ljubljanski mestni občini tik pred prvo svetovno vojno.)

Kaj sta trpela n. pr. Francè Grafenauer na Koroškem ali dr. Janko Kralj na Primorskem, ve samo Bog.

To velja ne samo za prve like javnega dela. To velja tudi za ostale poštene javne delavce, tudi za najskromnejše in najmanj upošteevane. Pošteno javno delo ne prinaša koristi. Če jih pa prinaša in so prav koristi glaven nagib javnega dela, pa javno delo ni pošteno.

Slovenska zdomska skupnost je „societas calamitatum“, kot je rekel Cicero (De Amicitia, XVII, 64), družba, ki jo veže skupna nesreča. Nesreča poraza in nesreča zdomstva. To je dejstvo in ostane dejstvo in kdor koli bi si ga hotel tajiti, bi se zapletel v nevarno življenjsko laž, nevarno ne samo zanj, ampak tudi za druge, zlasti za njegove otroke. Usodo je treba pogumno sprejeti in si ne lagati. To je edina pot.

Nesreča kosovskega poraza je bila skozi stoletja zbiralska točka odporov in prepornih sil srbskega naroda. Rimski pesnik Virgil, ki je po naročilu cesarja Avgusta izdelal rimski narodni epos Eneido, je kot začetnika rimskega naroda postavil begunce iz požgane in razrušene Troje. Iz razvalin je vzniknila veličina.

Dosledna pot v zdomstvu ni lahka, ne vabi častihlepnih, za bleščicami karrijerami težkih src. A utegne pritegniti nekaj resnejših ljudi, ki jih zunanji blesk ne mika, ki vedo, da je vsaka pot navzgor pot trpljenja, da izogibanje trpljenju odpira na široko vrata infantilizmu, življenjski nezrelosti in človeka nevredni plitvosti. Kdor ne trpi do krvi, je dejal Cankar, nikoli ne dozori in ostane otrok do smrti. Izbrati si pot javnega dela v zdomstvu, pomeni izbrati si še dodaten križ, poleg splošno človeškega in potem zdomskega. Naša topla misel gre tu k mladini, k njeni neizčrpani življenjski radodarnosti, k njenemu plemenitemu pogumu, k njenemu odklanjanju lagodnega konformizma.

Trpljenje javnega dela pa ima predvsem dva vira:

Najprej je v svetu polno zla. Dobra stvar se ne uveljavi sama po sebi, nekako avtomatično. Pogosto je treba truda, trde borbe. In ta borba ni vedno kronana z uspehom. In ravno tako ni vedno spremljana z razumevanjem.

RAZGOVORI MED WASHINGTONOM IN PEKINGOM

KITAJSKA PREDLAGA "MIRNO SOŽITJE"

ZDA in rdeča Kitajska bosta v kratkem obnovili medsebojne tajne razgovore. Severoameriški veleposlanik v Varšavi Stoessel je bil namreč stopil na nekem družabnem srečanju v stik z novim kitajskim odpravnikom poslov v Varšavi Lei Yangom ter sta omenila tudi razgovore, ki so bili prekinjeni pred 22 meseci.

Dasi so ameriški diplomatski krogi molčali o novem ameriško-kitajskem stiku, opazovalci ugotavljajo, da ta predstavlja del Nixonove kampanje o obnovi varšavskih stikov med ZDA in rdeče Kitajske za izboljšanje odnosov med obema velesilama.

Rdeča Kitajska je večkrat kritizirala Washington, da ne zna molčati. Peking je hotel te razgovore voditi v največji tajnosti, Washington pa je o njih javno razpravljal. Doslej je bilo

takih razgovorov med ZDA in Kitajsko 134. Začeli so se leta 1955 v Ženevi in nadaljevali v Varšavi. Zadnji tak stik med Washingtonom in Pekingom je bil januarja 1968 v Varšavi.

Ko je Nixon prevzel predsedstvo, je bil tak sestanek sklican za 20. februarja v Varšavi, toda Peking ga je iznenada odpovedal, ko je neki kitajski diplomat pobegnil na Zahod in prosil Washington za politično zaščito.

Ameriško zunanje ministrstvo je takrat objavilo, da je ameriška vlada nameravala razpravljati o kitajskem predlogu za sklenitev pogodbe o mirnem sožitju med obema državama. ZDA so bile tudi pripravljene izmenjati častnike, študente in znanstvenike ter razpravljati o poštnih in drugih komunikacijskih problemih.

Pogajanja med Bonnom in Moskvo

Brandt noče priznati Vzhodne Nemčije

Sovjetska zveza je preteklo nedeljo obvestila Zahodno Nemčijo, da je pripravljena začeti razgovore o skupni odločitvi. Sovjetski veleposlanik v Bonnu Carapkin je obiskal tajnike nemškega zunanje ministristva Duckwiza in ga obvestil, da je Moskva pripravljena začeti razgovore takoj, se pravi že v ponedeljek, 8. t. m.

Moskva je take razgovore predlagala Zahodni Nemčiji med volilno kampanjo prve dni septembra t. l. Zahodnonemška vlada je odgovorila, da je za take razgovore vedno pripravljena.

Prejšnji teden je socialistični predsednik Zahodne Nemčije Brandt izjavil, da pogajanja med Bonnom in vzhodnonemškim komunističnim režimom ne bodo razrešila zahodnih zaveznikov njihovih dolžnosti v Zahodnem Berlinu, da bi npr. zmanjšali ali sploh umaknili svoje vojaške oddelke iz omenjenega mesta.

Brandt je izjavil, da je treba biti previden in ne jemati resno izjave vzhodnonemškega predsednika Ulbrichta, da so se sile varšavskega pakta „zaklele“, da bodo stale ob strani Vzhodne Nemčije pri njenih zahtevah po priznanju njenih meja. „To vprašanje ni novo“.

je izjavil Brandt „in vprašanje meja ni nerešljivo“.

Brandt je nadalje izjavil, da je bistvene važnosti da število zavezniških čet v Berlinu ne bo zmanjšano, tudi če bi prišlo do razgovorov med Bonnom in Vzhodno Nemčijo. „Noben naš ukrep ne more zmanjšati pravic in dolžnosti zahodnih zaveznikov v Berlinu“, je poudaril Brandt.

Po Brandtovem mnenju je bila vzhodnonemška zahteva po sklenitvi pogodbe o mejnem prehodu samo vzhodnonemški poskus zagotoviti si zahodnonemško priznanje suverenosti. „To se jim ne bo posrečilo“, je zagotovil Brandt.

Sovjetsko partijsko glasilo „Pravda“ pa je v nedeljo napadla nedavno zasedanje članic NATO ter to konferenco označila za „izzivalno“. V članku pa piše, da je sovjetski blok držav opustil zahteve po formalnem priznanju Vzhodne Nemčije kot prepogoj za izboljšanje odnosov z Zahodom. „Pravda“ je ravno tako zapisala tople besede o Brandtovi socialistični vladi Zahodne Nemčije in istočasno izrazila „željo“, da bi Brandt „že enkrat za vselej prepovedal obstoj neonacistične Narodno-demokratske stranke“.

NATO odklanja evropsko varnostno konferenco

Nestvaren in prezgodnji poskus

Po dvodnevni konferenci zunanjih ministrov sil NATO, na kateri so odklonili predlog komunističnih držav članic Varšavskega pakta o „evropski varnostni konferenci“, je ameriški zunanji minister Rogers v Bruslju izjavil, da „ZDA sedaj prehajajo v dobo pogajanja in razgovorov, vendar se je treba kljub temu varovati napadnih občutkov varnosti. Ni še prišel čas za umik ameriških vojaških oddelkov iz Evrope. Ko začnemo dobo razgovorov, ne smemo ne naši zavezniki in ne naši nasprotniki, dvomiti o naših vojaških dolžnostih v Zahodni Evropi“.

Dodal je, da se sedaj tudi zahodne evropske sile začenejo zavedati svojih vojaških obveznosti in da bo zato lažje severni Ameriki prenašati finančno breme vzdrževanja njenih oddelkov v Zahodni Evropi.

Potem pa, kdor javno dela, več vidi in več ve. Kdor dobro javno deluje, vidi globoko in „kjer raste znanje, raste bolečina“ (Sv. pismo, Pridigar, 1, 19). Sv. Tomaž Akvinski uči, da je pri globokem spoznanju, ki res prodre v smisel stvarnosti, neizogibno globoko trpljenje (II-II, 9, 4).

A mi ne iščemo trpljenja zaradi trpljenja. Iščemo realizma, trdne, zdrave stvarnosti, poštenja, zvestobe in resničnosti. Dejavnost ljubezni do Boga in do človeka, službe narodu in svetu. Cena trpljenja, ki jo pri vsem tem moramo plačati, nam ne more biti previsoka.

Glede predloga varšavskih držav o sklicanju evropske varnostne konference je Rogers izjavil, da „ZDA nasprotujejo nestvarnemu in prezgodnjemu poskusu, ki bo mogel povzročiti nezadovoljstvo in še poslabšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom“.

Rogers je poudaril, da so zahodni zavezniki povedali Moskvi, da ima veliko število področij, po katerih morejo sile varšavskega pakta pokazati svoje konstruktivne zmožnosti za pogajanja.

Rogers je imel tudi razgovore z Brandtom in njegovim zunanjim ministrom Sheelom ter je poudaril, da ZDA ne bodo spreminjale števila svojih vojaških oddelkov v Evropi vsled svojih vojaških obveznosti v Vietnamu. Pripomnil je, da je Nixon že večkrat dejal, da bodo ZDA ohranile sedanjo moč svoje vojske v Zahodni Evropi še vsaj do konca leta 1970. Rogers je na drugi strani zanikal, da bi prišlo med Bonnom in Washingtonom do trenj vsled nove zahodnonemške politike do komunistične Vzhodne Evrope.

Severoameriška družba je v nevarnosti popolnega fizičnega in moralnega razkroja. Nixon je z vsvo resnostjo opozoril ameriške guvernerje na žalostno dejstvo, da „ok. 8 milijonov Amerikancev uživa marihuano, nad 180.000 pa heroin. Ena tretjina srednješolskih studentov uživa marihuano, in 16 odstotkov višješolcev še poslužuje tega mamila“. Uživanje mamil se je razpalo zlasti med srednjim in višjim slojem ameriške družbe.

Armas para una masacre

El primer ministro inglés Harold Wilson decidió el pasado lunes 8 del corriente, seguir con los envios de armas, que Inglaterra está suministrando a Nigeria. Tal afirmación es la respuesta a gestiones parlamentarias, tendientes a terminar con un comercio, basado en cientos de miles de víctimas inocentes, que sigue provocando la guerra entre Nigeria y Biafra. Wilson fundamenta su decisión afirmando que, de no ser Inglaterra, sería la Unión Soviética la que proveyera el armamento a los Nigerianos. Es sabido que ambos, Gran Bretaña y Rusia, respaldan con la venta de sus armas al gobierno federal de Lagos.

Ante el cariz de masacre que está tomando esa contienda africana, la decisión de Wilson provocó las reacciones en muchos sectores ingleses en toda Europa y el resto del mundo. Sin embargo Wilson está decidido a terminar con el envío de armas, si toma igual medida la Unión Soviética. Esta sin embargo no parece dispuesta a ello, ya que la guerra nigeriana presenta un campo propicio a sus intereses imperialistas. Los jerarcas del Kremlin tienen fijos sus ojos en el continente africano, y ni la destrucción, ni las muertes inocentes son obstáculos para ellos.

Orožje za poboj

Angleški ministrski predsednik Harold Wilson je odločil pretekli ponedeljek 8. decembra, da se bodo nadaljevale pošiljke orožja, ki ga Anglija dostavlja Nigeriji. Ta potrditev je odgovor na parlamentarne postopke, da bi prenehalo to trgovanje, ki sloni na stotisočih nedolžnih žrtvah, ki jih še vedno povzroča vojna med Nigerijo in Biafro. Wilson je utemeljil svojo odločitev s tem, da bi itak namesto Anglije Sovjetska zveza dostavljala orožje Nigeriji. Kot je znano, obe državi, Rusija in Velika Britanija podpirata z orožjem federalno vlado v Lagosu.

Spričo dejstva, da se je ta afriška vojna spremenila v navaden poboj, je Wilsonova odločitev naletela na ogorčene proteste v številnih angleških sektorjih, zlasti pa po vsej Evropi in ostalem svetu. Vendar je Wilson odločen, da takoj ustavi pošiljko orožja, kakor hitro bi isto storila Sovjetska zveza. A ta ni pripravljena storiti podobnega koraka, kajti nigerijska vojna je kaj lepo polje za njihove imperialistične interese. Kremlijski veljaki so obrnili svoje oči proti afriškemu kontinentu in ne razdejanje ne smrt nedolžnih niso zanje zapreka.

Štiri velesile spet za okroglo mizo

Problemi Bližnjega vzhoda

V New Yorku so se po petih mesecih prekinitve spet začeli razgovori med štirimi velesilami o razmerah na Bližnjem Vzhodu. Razgovor se udeležujejo veleposlaniki ZDA, Anglije, Francije in ZSSR, ki so akreditirani pri Združenih narodih.

Ameriški veleposlanik Yost, sovjetski Malik, francoski Berard in britanski lord Caradon nameravajo sestaviti Jarringu, ki so ga ZN imenovali za svojega posrednika na Bližnjem vzhodu, nova navodila za njegovo delo.

Jarring je švedski veleposlanik v Moskvi. Iz Moskve ne bo poklican, dokler se štiri velesile ne bodo sporazumele in mu izdelale delovnega programa. Za ponovne razgovore sta zlasti pritiskali Francija in Anglija, kljub temu, da Moskva še ni odgovorila na nekatere ameriške predloge o ureditvi razmer na Bližnjem vzhodu.

Toda Anglija in Francija se bojita,

da bi se mogle razmere na omenjenem področju še zaostri, ker nameravajo Arabci še pred božičem sklicati v Rabatu novo arabsko vrhunsko konferenco, po kateri naj bi še bolj strnili svoje vrste proti Israelu.

Štiri velesile se trudijo, da bi našle rešitev bližnjezhodnih problemov na podlagi določil resolucije ZN iz novembra 1967, po kateri bi se morale izraelske čete umakniti za meje izraelske države, Arabci pa bi morali Israelu zagotoviti varnost in miren obstoj.

Razgovori med štirimi velesilami so se začeli letošnjega aprila na predlog tedanjega francoskega predsednika De Gaulla. Prekinjeni so bili julija t. l., da bi Moskva in Washington na kak način uskladile svoje poglede na Bližnji Vzhod. Te bilateralne razgovore sta vodila ameriški pomožni tajnik v zun. ministrstvu Sisco in sovjetski veleposlanik v ZDA Dobrinin.

I Z T E D N A V T E D E N

Švica je opustila misel, da bi posredovala v državljanski vojni v Nigeriji med Biafro in nigerijsko vlado. Biafra je zaprosila Avstrijo, švedsko, Švico in Jugoslavijo (!) kot tkim. „nevezane države“, da bi posredovale zanjo. Toda Nigerija je odklonila posredovanje neafriških držav. Švica je objavila, da bi posredovala samo v slučaju, da se oba nasprotnika zedinita zanjo.

Izraelska vojska je od konca junjske šestodnevne vojne leta 1967 do danes uničila nad 2000 arabskih gverilcev, poročajo iz Tel Aviva. Menijo, da imajo Arabci pod orožjem ok. 8.000 gverilcev in da jih plačujejo od 36 do 42 dolarjev mesečno, se pravi osemkrat več kakor pa ima plače jordanijski ali egipčanski vojak.

Britanska National Secular Society je objavila zahteve, naj bi imetje anglikanske Cerkve podržavili. Organizacija je bila ustanovljena l. 1916 v Londonu z namenom, da bi se borila „proti moči anglikanske Cerkve“. Vrednost posestev anglikanske Cerkve na britan-

skih otokih cenijo na 419 milijonov funtov sterlingov.

ZSSR je poslala na Kubo velike pošiljke novega najmodernejšega orožja, je objavilo glasilo sovjetske vojske „Rdeča zvezda“. V Washingtonu menijo, da med novimi pošiljkami sovjetskega orožja ni medkontinentalnih raket, vsled katerih je prišlo leta 1962 do hude krize ZDA in ZSSR, ki se je končala s sovjetskim umikom omenjenih raket s Castrovega otoka.

Eldridge Cleaver, črnski vodja anarhistične organizacije Črni panterjev v ZDA, je pred meseci zbežal na Kubo. Od tam je sedaj pobegnil v Alžir, ker „Castro postopa s črnci tako, kakor v ZDA“. Castro mu tudi ni dovolil organizirati Črne panterje na Kubi. V Alžiru pa je Cleaver dejal, da se bo tajno vrnil v ZDA in tam organiziral „podzemsko skrivališče za vsakega kriminalca, ki se mu bo posrečilo uiti iz ječe in sploh za vsakogar, ki ni zadovoljen z sedanjo ameriško družbo.“ Belo hišo namerava Cleaver zažgati Nixonu „pa zlomiti vrat“.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

PRESENECENJA SO NA VRSTI. Medtem ko so se opazovalci že pripravljali na letne počitnice, je vlada presenetila vse javne kroge z dejanji, katerih ni nihče pričakoval. V prejšnji številki smo že poročali, da je bila s predsedniškim odlokom vrnjena svoboda vsem socialnim in političnim pri-

pornikom. S tem se je izpolnila ena glavnih delavskih zahtev in tu naj bi se ustavile vladne koncesije delavskemu gibanju. A popolnoma nepričakovano se je potek še pospešil. Na sestanku delavskega vodstva, komisije „25“ s drž. tajnikom za delo, je bilo mimogrede (Nad. na 6. str)

POGREB DR. MIHE KREKA

Množice slovenskih rojakov in rojakinj v sprevedu

V četrtek in petek, 20. in 21. novembra 1969, so se v Grdinovem pogrebnem zavodu na Lake Shore Blvd v Clevelandu, kjer je na mrtvaškem odru ležalo truplo umrlega načelnika Slovenske krščanske demokracije (SLS) in predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka, zbirale prave množice slovenskih rojakov in rojakinj, da izkažejo zadnjo čast in se poslovijo od velikega in priljubljenega pokojnika, narodnega vodnika, prijatelja in dobrega človeka.

Kakor slovensko demokratično skupnost v Argentini, tako je novica o dr. Krekovi smrti naglo zajela tudi vse druge slovenske demokratične skupnosti po svetu in v nekaj urah prodrla tudi v Ljubljano. Utihnili je pesem, umolknil je televizor, prijatelji so se v žalosti ozirali drug v drugega in tehtali težko izgubo. Zdelo se je, kot da je vsakdo izgubil dobrega osebnega prijatelja: vsi skupaj pa preizkušenega in modrega vodnika.

To je posebno lepo povedal v petek zvečer pred krsto pokojnega senator

FRANK J. LAUSCHE,

ko se je prišel posloviti od „svojega prijatelja, od dobrega človeka in modrega narodnega vodnika“. Takole je razvijal svoje misli:

„Draga gospa Krek, Aleš, tvoja žena, prijatelj in prijateljica dr. Kreka! Vloga, ki mi jo je današnji večer naložil, je zame težka. Težka, ker sem izgubil prijatelja; težka, ker je naš narod izgubil načelnika, izrednega voditelja.

Dr. Miho Kreka sem spoznal pred približno 22 leti. Neki večer sem bil povabljen na dom k Jakobu Debevcu. Tam smo se zbrali dr. Krek in drugi. Od tistega dne naprej sem prišel v stik z dr. Krekom, ko sem slišal, kako je delal za svoje prijatelje in za tiste begunce, ki so hoteli priti iz Jugoslavije v ta novi dom ameriške svobode.

Zadnji mesec sem bil z dr. Krekom v stiku skoro vsak dan, ali po telefonu ali osebno. Imela sva mnogo dela. In kolikor večkrat sem ga videl, toliko bolj sem ga ljubil. Čutim, da je žrtev, največja žrtev komunizma, kar jih poznam. Obdolžili so ga, da je sovražnik ljudstva. Prijatelj ljudstva! Sovražnik komunizma. Pred sabo imam neki dopis, v katerem stoji, da je bil dr. Krek 'stateless', se pravi, da je bil brez domovine. Žena je postala državljanka naše ameriške dežele, sin ravno tako, toda dr. Krek — brez domovine!

Spoštoval sem dr. Kreka vsled njegove razumnosti, dobre duše in blagohotnega srca. Vsem je hotel pomagati, kjer je le mogel pomagati. Ko smo bili zadnji teden skupaj, je bil z menoj do treh zjutraj. V sredo, teden dni nazaj, smo sprejeli na letališču pet Slovencev, ki so prišli iz Slovenije sem v Ameriko.

Moje besede ne pomenijo dosti. Psem in molitve, ki smo jih slišali, zvenijo najlepše za dobro ime in dušo dr. Kreka.“

Med govorom senatorja Lauscheta in skupno molitvijo so kot častna straža v narodnih nošah stali ob krsti: Meglič Marija in Janez Vidmar ml., Tominc Marjanca in Lavriša ml.

Množica Slovencev in drugih prijateljev in znancev pokojnika se je zbirala oba dneva pred krsto, molila za pokoj njegove duše in ga kropila. Prihajali so posamezniki, prihajale so družine, prihajala društva in organizacije. V petek zvečer sta pela ob krsti pevski zbor Korotan pod vodstvom inž. F. Gorenška in mešani zbor pod vodstvom Janeza Riglerja. Množica krasnih vencev, med njimi venec Slovenske krščanske demokracije in venec Zveze slovenskih protikomunističnih borcev s slovenskim narodnim trakom ter venec Hrvatske seljačke stranke, odsek Matija Gubec v Clevelandu, je obdajala mrtvaški oder.

V soboto se je že dolgo pred napovedano uro pogreba zopet zbrala množica prijateljev in spoštovalcev pokojnega dr. Mihe Kreka, da še enkrat pogleda ljubi obraz. Ga. Malka, sin Aleš z gospo roj. Kavčič in njeni starši iz Toronto in Brodnikovi, najbližji sorodniki ga. Malke so v molku in zbranosti prebili zadnje minute obodprti krsti ljubljene.

Prišli so duhovniki pod vodstvom msgr. Ignacija Kunstlja, vrhovnega dušnega pastirja Slovencev v zdomstvu, ki je priletel iz Rima in opravil skupno molitev ob odprti krsti.

Potem se je začel urejati dolgi pogrebni spreved. Ko je bilo čelo spreveda že na pol poti v cerkev Marije Vnebovzete na avenijski Holmes, so se zadnji pogrebci še vedno uvrščali v konec dolgega spreveda.

Slovesno mašo zadušnico je opravil msgr. Ignacij Kunstelj ob asistenci gg. dr. L. Blatnika, dr. P. Krajnika in župnika Marije Vnebovzete V. Tomca. Ob oltarju so bili prisotni še g. Jože Godina, Matija Jager, častni župnik Marije Vnebovzete, R. Praznik, župnik od Sv. Vida, A. Hribšek, župnik od Sv. Križa v Bridgeportu, R. Praznik, župnik, in A. Zanutič, kaplan pri Sv. Vidu ter rev. Pavel Wysocki (družinski prijatelj).

MSGR. IGNACIJ KUNSTELJ

je v pridigi dejal, da je s to smrtjo žena izgubila moža, sin očeta, slovenski narod pa svojega vodnika... dobrega, vernega krščanskega moža, ki ni nikomur delal krivice, sam pa neštete mirno in vdano prenašal.

Od cerkve Marije Vnebovzete se je zopet razvil dolg spreved proti pokopališču Vernih duš, kjer so pokojnika položili k večnemu počitku. Ob odprtem grobu so se od njega poslovili:

PISATELJ KAREL MAUSER

Dragi prijatelj! Tu v krsti smo prinesli na božjo njivo posodo velikega duha, ki se je upokojil tam, kjer se upokojuje vsak duh — v naročju Boga. Ki je nekoč tega duha vdihnil v telo, ki je nosilo ime Miha Krek.

Ta božja njiva... D-sebi že mnogo posod duha, že mnogo satja, iz katerega je večni Gospodar iztočil med. Lepo ime nosi — Vernih duš pokopališče. Svet prostor je to, prostor velike vere in velikega upanja, tu se pričinja pravečnosti.

Trdno sem prepričan, da na tem prostoru smemo govoriti le to kar kristjan mora, to namreč, da dvignemo v sebi vero in upanje. Rajni, ki ga polagamo v zemljo, iz katere je bil ustvarjen, je nosil velike in častne naslove, bil je doktor, bil je politik, bil je človek načel in vodnik mnogim, na tem svetem prostoru pa je zdaj še posebno otrok božji. To je največji, najlepši in najsvečejši naslov, ki ga vsak človek more in sme nositi.

Ne pokopavamo torej vsega, niti tega telesa ne, niti tega satja ne. Prišli smo na ta sveti prostor, na to sveto zemljo le, da ga v njej shranimo. Shranimo za vstajenje.

Blaga je ta misel in poudarjam jo v tolažbo nam vsem. Ta posoda, to seme bo nekoč skalilo v poveličanje. Kristjani ne sklanjamo glav ob smrti kakor tisti, ki nimajo upanja. Mi ga imamo in v tem upanju upiramo svoje oči tja, kjer je duša rajnega in duše tisočih in tisočih Slovencev.

S tem upanjem pojdemo s te svete zemlje. Tudi nas bo nekoč shranila. Vrnimo se z dvignjenimi glavami, stojmo v življenju, kakor je znal stati rajni. Molimo zanj, molimo drug za drugega, molimo za slovenski narod.

JOŽE MELAHER

Gospod predsednik! Nisem poklican, da se v imenu slovenske javnosti od Vas poslovim. Med nama je bilo pristržno zaupanje in odkrito sodelovanje, spoštovanje in iskreno prijateljstvo. Govorim kot prijatelj, ki ste mu veliko zaupali.

Skoraj točno pred 29 leti nas je precej, ki smo danes tukaj, stalo na ljubljanskem pokopališču ob odprtem grobu takratnega voditelja slovenskega naroda dr. Antona Korošca. Hudi časi so se bližali in zbegani smo bili. Dr. Koroščevo delo je prevzel dr. Kulovec in ob sovražnem napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 so prve bombe ubile dr. Kulovca in tudi do temeljev pretresle zgradbo dr. Koroščevega državniskega ustvarjanja. Ko smo Slovenci izgubili domovino in svobodo, je dr. Miha Krek

prevzel vodstvo slovenske narodne politike.

Imam občutek, da se v tem grobu pred nami zaključuje dr. Koroščevo doba, ki je nobena zgodovina Slovencev in Jugoslavije, niti tistega dela Evrope, ne bo mogla preskočiti, ki je slovenski narod že v prvih 23 letih po osvoboditvi dvignila iz poniževalne brezpomembnosti in ga uvrstila med najnaprednejše in najkulturnejše narode v Evropi in na svetu.

In ob tem zemeljskem slovesu je moja dolžnost, da izpovem, da je bil dr. Miha Krek do zadnjega diha neomajno prepričan da je državna ustvaritev dr. Koroščevo doba bila za časovni položaj najboljša in takorekoč edina rešitev za osvoboditev slovenskega naroda. Slovenske meje so doslej vzdržale in se še povečale, slovenski narod je ostal na svoji zemlji. Sedanja nesreča in položaj v domovini je smatral za prehodno, ki jo bo slovenski narod prebolel. Dr. Miha Krek je vsako politično potezo in izjavo smatral za odgovorno dejanje. Vsi njegovi načrti so upoštevali sedanjí položaj, bili pa so usmerjeni daleč v prihodnost. Neomahljivo in odločno je odklanjal vsak političen načrt, ki bi v preizkušnji v slučaju neizvedbe mogel na mah uničiti vse pridobitve Slovencev v zadnjih 50 letih. Ne rušiti, kar že imamo, toda vztrajno izpopolnjevatí že dosežene oblike svobode — je bilo vodilo dr. Krekove narodne politike.

Leta 1945 mi je dr. Krek iz Rima pisal: Težki so časi, vse beži od odgovornosti in politike. Le tisti, ki smo od doma s tem obremenjeni, se tej dolžnosti in odgovornosti ne moremo in ne smemo umakniti.

Gospod predsednik! Vi se nikoli niste umaknili odgovornosti. Ob Vašem grobu in v Vami bomo spoznali, da se bo že našel človek, ki bo prevzel Vaše funkcije, za vse Vaše delo pa po Vaši smrti nimate tekmeča in ne naslednika.

Vi ste zaslužili mir in počitek. Pri Bogu prosite za nas in naš narod.

Ob grobu predsednika NO dr. Mihe Kreka se je med drugimi od njega poslovil v imenu članov stranke, pristavev in prijateljev iz Kanade tudi g.

PETER MARKES

„Gospod predsednik! Prinašam vam zadnji pozdrav od prijateljev iz Kanade. Mnogo prijateljev danes žaluje tam v širni deželi svobode, vse od Montreala do Toronta, preko Winnipega in vse tja do pacifiške obale.

Temu pozdravu prijatelj iz Kanade pridružujem naše najbolje želje podprte z vročo molitvijo, da bi po odhodu s tega sveta uživali lepše, boljše, lažje življenje v resnični domovini. Zaslužili ste jo, saj ste skoraj 30 let živeli in delali kot brezdomec.

Naše molitve za vašo blaženo večnost pa izhajajo iz naše hvalečnosti od vas. Hvaležni smo vam za vaše življenje; vse je bilo posvečeno delu in delo je bilo darovano bližnjemu, bratu Slovencev, sestri Slovenki, zemlji Sloveniji: za njeno svobodo, za njeno srečo, ali vsaj za lajšanje njenega trpljenja. Največjo zahvalo pa vam izrekam za tisto veliko odločitev leta 1945, ko ste iz tabora zmagovalcev prestopili v taborišče beguncev. Od zmagovitih ste prešli k premaganim in ste postali eden izmed njih, to pa zaradi zvestobe večnim principom. Do smrti ste okužali usodo begunca, begunca pred tiranijo in ste ostali borec za pravice preganjanih. Hvala vam za to žrtev življenja.

In končno še naša objuba ob vašem grobu. Z vašim odhodom bo zevala med nami velika vrzel. Kdo bo sedaj mislil na slovensko bodočnost, kdo bo nosil zastavo njene svobode, kdo bo koval njene okvire? Kdo bo garal in posredoval za druge? Obljubljamo vam, gospod predsednik, da bomo stopili skupaj, poskušali zbrati čim več glav in src in rok in nog, da bomo tako ustvarili vsaj del tega, kar ste zmogli vi sami. Vi pa posredujte na onem svetu za nas Slovence; posredujte z očetom slovenskega naroda Antonom Korošcem in nadpastirjem Gregorijem! Z Bogom, gospod predsednik! Naše sožalje, gospa Krekova in sin Aleš.“

Govorili so še B. Karapandžić v imenu Srbov, nekdanj povezanih v Zboru; R. Knežević v imenu Srbov okoli „Glasa kanadskih Srbov“, George Zimmerman

SMRT DR. MIHE KREKA

„Jaz sem na vse pripravljen...“

V ponedeljek, 17. novembra 1969, se je med slovensko skupnostjo v Clevelandu širila novica, da gre dr. Mihi Kreku na bolje. Kisika ni več dobival. le hranilo so ga še po cevkah skozi žile. „Nič me ne boli, samo tako mirno moram ležati,“ se je nasmejal.

V torek je dr. Miha Krek prestal drug srčni napad, tako da obiskovalcev niso pustili k bolniku. Položaj je postal kritičen. Dr. Krekov domači zdravnik dr. Maks Rak je bil takoj obveščen in je poklical dr. Krekovo soprogo go. Malko, ki se je že nahajala v bolnišnici, k telefonu. Povedal ji je, da se je možu poslabšalo in da je že poskrbel za specialista z univerze. On sam bo takoj prišel v bolnišnico.

Dr. Rak je prispel v nekaj minutah in pohitel v sobo, kjer je že bil pri bolniku specialist z univerze.

„Ali res ni nobene pomoči več?“ je vprašala gospa.

„Sedaj je nastopilo tisto, ko ni nobenega sredstva, ki bi pomagalo. Storili smo vse. Specialist z univerze je že pri ugotavljanju. Umetno mu bomo še skušali pognati srce, vendar na nobeno zdravilo že ne reagira več,“ je pojasnjeval zdravnik. „Če bi kdo od družine želel še govoriti z bolnikom, ga takoj pokličite.“

Poklicali so sina Aleša iz Toronta. Imel je takojšnje letalsko zvezo s Clevelandom, in je še pravočasno prispel.

Dr. Miha Krek je ležal na bolniški postelji z zaprtimi očmi in je nekoliko težko dihal. Da bi imel kake težje bolečine, ni bilo opaziti. Gospa ga je držala za roko in od časa do časa mu je obrisala obraz, ker se je zdelo, da se nekoliko potli. Razumel je vse in skušal nekajkrat odgovoriti, pa je bilo le nekako momljanje. Čez čas se je zazdelo, da je to momljanje v odgovor jasnejše. Dr. Rak je navzočemu duhovniku Jožefu Godini omenil zakramente, če jih dr. Krek še ni prejel. Potem se je gospa umaknila, dr. Rak je potegnul zagrijalo, da je bil bolnik z duhovnikom lahko povsem sam.

„Miha, ti si sedaj tak bolnik, kateremu verja lahko največjega pomoča in mu je v največjo tolažbo. Vem, da si vse

v imenu Hrvatske seljačke stranke v ZDA, in univ. prof. dr. Ciril Žebot iz Washingtona, ki je dejal naslednje:

„Prišel sem se posloviti od pokojnega dr. Mihe Kreka, kateremu sem po naključju zgodovinskih dogajanj, ne po predhodnih načrtih, bil posebno blizu v dveh prelomnih obdobjih v času njegove državniške kariere.

Prvo teh srečanj se je začelo v Beogradu po oficirskem puču 27. marca 1941, ki je povzročil uničenje predvojnne Jugoslavije in brezprimerno vojno trpljenje njenih narodov. V jutru nenadnega nemškega bombardiranja Beograda 6. aprila 1941 sva se z dr. Krekom povsem nepričakovano osamljena srečala ob ruševinah, pod katerimi je ležalo truplo vodilnega slovenskega ministra dr. Frana Kulovca, ki ga je ubila ena prvih nemških bomb. Od tam sva se z dr. Krekom skupaj umaknila iz goščega Beograda proti Užicam ter preko Bosne in Hercegovine v črno Goro do Nikšića, od koder je zadnja vlada predvojnne Jugoslavije 15. aprila 1941 odletela v Grčijo.

Moje drugo neposredno srečanje z dr. Miho Krekom je bilo v osvobojenem Rimu junija 1944 in je trajalo do junija 1945. To je bil čas, ko se je odigravalo zadnje dejanje politične likvidacije predvojnne Jugoslavije, ko je s formalno-pravno pomočjo bivšega kralja Petra komunistična partija vzpostavila nasilno oblast in uvedla stalistično obliko totalne diktature nad narodi razdejane Jugoslavije, ki se je po smrti Stalina tudi sama začela nepovratno razkrajati.

Ti osebni spomini me navajajo k naslednji poslovilni misli. Politično vlogo pokojnega dr. Mihe Kreka bo morala presoditi zgodovina v luči osnovnega dejstva — in mnogih še nepoznatih podatkov — da je on privzel in nosil breme slovenskega narodnega zastopstva v dveh najhujših in najbolj kritičnih razdobjih v novejši zgodovini slovenskega naroda.

Slovenci bodo ohranili težavno narodno-politično službo dr. Mihe Kreka v spoštljivemu spominu, Bog pa naj da njegovi globoko verni duši večni mir in pokoj.“

življenje bil globoko veren kristjan in prejel mnogo zakramente. Jaz danes nisem samo prijatelj, ampak tudi duhovnik pri tebi in če želiš opraviš sv. spoved, imaš priliko. Tudi ti bom podelil blagoslov sv. očeta.“

„Jaz sem na vse pripravljen,“ se mu je skoro razvezal jezik. „Jaz sem na vse pripravljen. Prosim. Lepo prosim.“

Po sv. spovedi je prejel papežev blagoslov ob smrtni uri. Sam je odgovoril „Amen“ in je skušal napraviti znamenje sv. križa na čelo. Toda roka mu je počasi spolzela nazaj čez obraz in znamenje križa mu je dal duhovnik na čelo.

„Samo to mi povejte, kako je ata. Ali je še živ? Kako je bil pred pol ure?“ so bile prve Aleševe besede, ko je prhitel iz letala v bolnišnico.

„Ata, jaz sem prišel, Aleš. Ali te kaj boli?“ — Kreku je bilo na obrazu videti, kako je srečen. Premikal je ustnice in nekoliko celo telo. Na vprašanje, če ga pozna, je skoro razločno dal pritrdilni znak. Od časa do časa sta ga Malka in Aleš brisala umirajočema možu in očetu poten obraz.

„Vse življenje si bil vaju ponavljati molitve Zdrava Marija. Zmolimo jo spet vsi skupaj,“ je bolnika bodril duhovnik in glasno začel: „Zdrava Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, vse do konca: „Zdaj in ob naši smrtni uri.“ Po Amenu mu je roka spet šla k čelu, da bi se pokrižal. „Miha, sedaj pa še v srcu reci z menoj: O Bog, vdano sprejem vse, kar je tvoja sveta volja.“ In spet je skušal reči „Amen.“

Dr. Rak je navzoče obvestil, da živi dr. Krek samo še od umetnega pogona. Njegovo srce ne dela več, da pa bi seveda mogel še vso noč tako preživeti.

Toda okoli četrte čez enajsto zvečer je Aleš opazil, da njegov oče diha vedno počasneje. „In dihanje se je počasi ustavilo. Ata je bil mrtev. Ni bilo opaziti, da bi imel kake muke. Vstal sem in ga še od druge strani pogledal in je bil tako lep...“ so solze stlele sinu Alešu v oči.

(Iz poročila v Ameriški Domovini)

Krsto so nosili: Karel Mauser, Jože Melaher, Janez Ovsenik in Otmar Mauser, dr. Viktor Antolin in Peter Markeš.

Pogreba so se udeležili številni posamezniki in večje skupine Slovencev iz glavnih slovenskih središč v ZDA in v Kanadi. Za poverjenstvo Slovenske krščanske demokracije v Argentini je imel vse pripravljeno za odlet v Cleveland Pavel Fajdiga, pa je bilo v potovalni agenciji ugotovljeno, da ne bi mogel dospeti v Cleveland prej, kakor tri ure po pogrebu.

Med vidnimi slovenskimi in drugimi osebnostmi so se pogreba udeležili poleg zgoraj omenjenih predstavnikov še:

Iz New Yorka arh. Simon Kregar in Tone Babnik, iz Washingtona dr. Stane Šušteršič, Bogo Čokelj.

Slovensko napredno demokratično stranko, članico Narodnega odbora za Slovenijo, je zastopala ga. P. Urbanc iz Toronto. Pogreba so se udeležili dalje J. Nemanich, predsednik KSKJ, največje slovenske katoliške organizacije v ZDA, z ženo; ga. A. Turek, predsednica Slovenske ženske zveze v ZDA; dr. Pešelj, znani hrvatski politični delavec in osebni prijatelj pok. dr. Vladimira Mačka z gospo, ga. dr. V. Mačkova, ga. Mary Debevec, lastnica Ameriške Domovine v družbi z urednikom dnevnika Vinkom Lipovcem in njegovo ženo Maro, Ivan Avsenek, dr. Mate Resman od Slovenskega državnega gibanja, dr. Milan Pavlovič, vodja slovenske vsakodnevne radio-ure v Clevelandu, J. Grum (iz Milwaukee), dr. V. Antolin, L. Ambrožič st. (iz Toronto), inž. B. Sluga, dr. V. Vovk, inž. J. Sodja, ga. Mija dr. Natlačenova s sinom Tonetom, general Ivan Prezelj in dr. Valentin Benedik, bivši šef štaba generala Prezljaja. R. Radijovcem Kneževićem je bil Jakša Djelević, bivši adjutant v štabu generala Draže Mihajlovića in še vrsta drugih znanih rojakov in rojakinj, prijateljev in spoštovalcev pokojnika.

O dr. Krekovi nenadni smrti je pisalo več severnoameriških dnevnikov v Clevelandu in drugod. V Buenos Airesu je novico o njegovi smrti in njegov življenjski opus objavil največji južnoameriški dnevnik La Prensa.

KOMEMORACIJA ZA DR. M. KREKOM

Pietetna slavnost v Buenos Airesu

Polje, kdo bo tebe ljubil in Foersterjevo Vse mine.

Pavel Fajdiga

je nato med drugim izvajal:

„Kakor je slovensko demokratično skupnost v Argentini težko prizadela izguba glavnega urednika Svobodne Slovenije Jožka Krošlja, tako čuti vsa slovenska politična emigracija težo izgube načelnika Slovenske krščanske demokracije in predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka.

Naša prisotnost na žalni slovesnosti za pokojnim najvišjim predstavnikom svobodnega slovenstva, je priča naše slovenske zavednosti in naše svobodne odločitve služiti in se naprej boriti za tiste ideale, za katere je sedaj tudi dr. Miha Krek podaril svoje življenje: za osvoboditev slovenskega naroda izpod komunistične diktature, za svobodo slovenskega naroda in vsega človeštva, za zmago demokracije na slovenski zemlji, za neodvisnost slovenskega naroda na vseh tiriših njegovega udeleževanja — z eno besedo: za nepreklicne ideale slovenstva.

Dr. Miha Krek, ki nam je komaj pred letom dni prav s tega mesta govoril, se je samo telesno poslovil od nas. Njegove besede ob petdesetletnici prve demokratične slovenske vlade ostajajo z nami kot njegova politična oporoka, ne umetno pripravljena in prikrojena, temveč povsem iskrena, prežeta pravega slovenstva. Saj, kaj naj bi bil drugega njegov poziv.

— Narodno politični cilj naše emigracije je svoboda domovine. Narodno vzgojni in politični delovni program pa je vse, kar v zdomstvu more vzdrževati in pospeševati narodnostno zavednost, kar nam vžiga požrtvovalno delavnost. Da bi narodu doma pomagali do demokratičnih svoboščin in lastne narodne države, kakor si jo bo sam izdelal.

Naj nam te njegove besede ostajajo vodilo našega zdomskega bivanja in Bog daj, da bi jih znali uresničevati, kakor jih je vse svoje življenje uresničeval veliki pokojnik.

Slava njegovemu spominu!

Nato je stopil na oder glavni tajnik Slovenske krščanske demokracije in tajnik N. O. za Slovenijo,

Miloš Stare

To naj bi bil nagrobni govor. Poslovilne besede možu, s katerim sem bil povezan v poznanstvu, prijateljstvu in javnem delu skozi dobo 40 let. Poznam njegovo življenjsko pot, njegove velike talente in sposobnosti; vse kar ga je doletelo dobrega in slabega. Kot pričevalec najprej trdim: Ko ne bi imel pokojni dr. Krek vere, tako pristne in globoke vere in tolike ljubezni do svojega naroda, ne bi vztrajal na svojem

mestu v tisti strašni dobi; gotovo pa ne v zadnjih 20 letih.

Ko sem razmišljal ob njegovi smrti o naših vodilnih možeh in njihovem delu, so mi prihajale v spomin besede iz 10. poglavja Širahove knjige: „V roki Gospodovi je oblast nad svetom. On mu obudi pripravnega moža ob pravem času.“ Ali ni bilo tako tudi s slovenskim narodom? Ali mu ni Gospod obudil pravih mož ob pravem času?

Samo bežen pogled: Ko smo bili le ljudstvo, ne še narod, ko so nam odrekli vzgojo in še posebej vzgojo v materinem jeziku, koga nam je obudil Gospod? Antona Martina Slomška. Premislite, kaj je delal in storil in boste priznali, da je bilo za tisto dobo rešilno in odrešilno za slovenski narod prav tisto, kar je delal on.

Zavedli smo se tedaj, da smo narod. Kdo naj ga oblikuje? Gospod je obudil Janeza Evangelista Kreka, silnega orača in revolucionarja. V 30 letih dela se razdal slovenskemu narodu in ga v prosvetnem, socialnem, gospodarskem in organizacijskem življenju pognal do takih višin, da se je lahko meril z narodi, ki so za tak razvoj potrebovali stoletja.

Slovenski narod se je znašel v toku zgodovinskih dogodkov, ko je potreboval vodnikov vladarskih lastnosti in državnikov. Bilo je tedaj, ko se je rušil avstroogrski imperij in je naš narod po svobodni odločitvi vstopal v novo državno tvorbo. Po Gospodovi volji je dobil tedaj vodnike z državnikišnji daljnovidnostmi in vladarskih sposobnosti: dr. Antona Korošca, največjega slovenskega državnika in politika svetovnega formata, in škofa Jegliča, škofa in kneza, ponosnega, kateremu se je hermelin čudovito prilegal.

Prišla je najhujša doba, doba druge svetovne vojne. Bili smo v dobi borbe gigantov, ko se pogledi velikih ozirajo na male narode le tedaj in toliko, kolikor jim koristijo.

Političnih uspehov pri malih narodih v takih dobah ni. Za politike tedaj ni ne časti ne slave, ne priznanj, ne hvaležnosti. Saj ne morejo v takih dobah kazati na nove pridobitve. Gre za reševanje tistega, kar narod ima. In tako je bilo tudi pri Slovencih.

In koga nam je Gospod dal za to dobo? Dr. Miha Kreka in škofa Rožmana. Ta dva nam je dal za najtežjo dobo krivic in krvi, mučeništva in zlobe, ponižanj in trpljenja.

Da je Rožman izpolnil svoje poslanstvo, postaja zgodovinsko dejstvo. Da bo šel Krek v slovensko zgodovino kot neustrašen borec in branilec slovenskega naroda proti vsem njegovim sovražnikom v najtežji uri zgodovine, vemo predobro njegovi prijatelji in še tako zakrknjeni nasprotniki tega ne bo mogel osporavati. Zgodovina bo postavila dr. Miho Kreka med največje slovenske može.

Še danes ne morem verjeti, da dr. Kreka ni več. Tistega dr. Kreka, ki je stal sredi vojnih viharjev trdno kot nihče v velikem svetu in tudi tedaj ni obupal, kadar je ostal sam v obrambi resnice. Za dobo revolucije je rekel: „Nisem razumel vsega; ko pa sem zvedel, kaj delajo moji prijatelji, ki sem jih poznal, dobro poznal, sem bil prepričan, da ne bi mogel delati drugače, če bi bil doma.“

Ko smo begunci prišli v svet, je pozival Ameriko: „Dokaži jim, da si z njimi. Daj jim pomoč. Amerika naj dokaže v dejanju, da je voditeljica svobodnega sveta, ki ceni in spoštuje človeka!“

Razmislite tole: Težko je prenašati krivico. Če pa ti jo dela brat, ki ga imaš rad, za katerega si pripravljen vse žrtvovati, je to dvakrat težko. Če to preneseš, si velik. In dr. Krek je bil velik. Vse krivice in ponižanja je vdano prenašal. Še več: Ni odgovarjal in se branil. Stopil je pred oltar in prosil za tiste, ki so mu delali krivico.

Vodilo za nas in za naše bodoče delo: Dr. Miha Krek je bil o pravilnosti slovenskega narodno političnega programa, ki ga je branil in zagovarjal, prepričan v dno svoje duše. Preje bi se pustil na kosce razsekati, kakor da bi od njega odstopil. Vedel je dobro, kaj misli Severna Amerika in Sovjetska zveza. Vedel je dobro, kako gleda na problem malih narodov Evropa. Ni preslišal De Gaulle ne Kiesingerja. Bil je budno na straži, in je opazoval vsak gib sosedov slovenskega naroda. Zato je bil prepričan, da bi bila vsaka druga pot, kakor jo je šel on, za slovenski narod škodljiva, lahko pogubna pri današnjem stanju. Odgovorni politiki mora usmerjati svoje politično delo po stanju, ki je in kakršno je.

Prijatelji! Pojdimo po stopinjah dr. Mihe Kreka. Ne bomo zgrešili poti.

Za njim je pred mikrofonom stopil

Feliks Urankar

kot delegat Slovenske demokratske stranke v Narodnem odboru za Slovenijo in razvil tele misli:

„Ko obžalujemo izgubo predsednika Narodnega odbora dr. Mihe Kreka in se spominjamo njegovega zaslužnega dela, imam za potrebno poudariti njegovo pomembnost na področju slovenskega političnega dogajanja, Pomembnost, ki je dosegla zgodovinsko vrednost, ko se je dr. Miha Krek dvignil na izven oziroma nadstrankarsko raven ter postal vodnik, kateremu je skrb za dobrobit naroda glavni cilj in edini namen.“

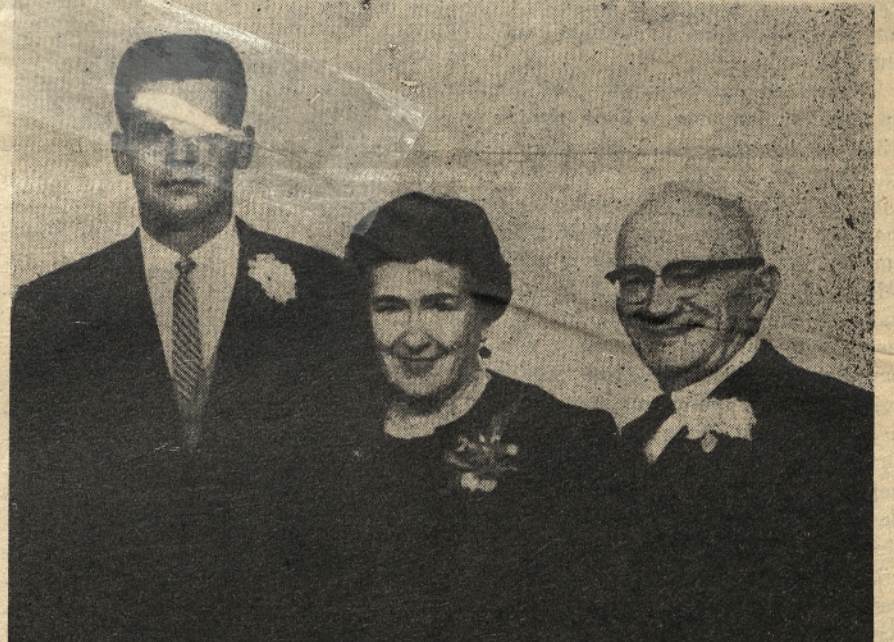
Ni dvoma, da ga bo zgodovina uvrstila med tiste zaslužne osebnosti naše preteklosti, ki so se v najhujših časih borili za svobodo domovine in skušali ustvariti bodočim pokolenjem lepšo prihodnost.

Pokojni dr. Miha Krek je nadaljeval od tistih idealistov začeto pot, ki so pred sto leti dvignili glave in katero so mnogi imeli za utopiste in neresne sanjčarje, pot, ki nas je privedla do začetka svobode po 500-letnem suženstvu. Na tej poti je videl rešitev naših narodnih vprašanj in življenje je posvetil delu za njih uresničenje.

Obdobje, ki je doletelo njega kot vodnika naroda, je bilo izredno pereče in problematično. Ne po svoji volji ločen od naroda je doživljal napade in krivice, toda ostal je trden in zvest idealom: svobodi, demokraciji in zaupanju v lepšo bodočnost.

Posebna odlika njegovega dela je razumevanje za vsa mišljenja, težnje in struje med nami. Trudil se je, da bi jih vključil v razumevanje, ki prihaja iz zavesti odgovornosti, katero je prevzel in nosil do konca.

(Nad. na 4. str.)

Družina dr. Mihe Kreka ob poroki sina Aleša v Torontu leta 1964. Na levi sin Aleš, v sredini ga, Malka roj. Dežman, ki je bila svojemu možu ne samo dobra žena, ompak tudi neutrudna sodelavka in pomočnica. Tudi ona se je vsa žrtvovala, da bi napor njeneža moža prinesli čim večjo blaginjo slovenskemu narodu

MAŠA ZADUŠNICA

Peto sv. mašo je daroval direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. A. Orehar. V pridigi je vzporejal nauke iz nedeljskega bogoslužja o Janezu Krstniku z življenjem velikega pokojnika in je med drugim izvajal:

Najtežja je prava sodba o človeku. da ni pristranska, ne hinavska in ne krivična. Lažje je soditi o razmerah, o knjigi ali sliki, kakor o človeku, ki ima pravico do svojih misli in odločitev po božji volji.

Ob podobi Janeza Krstnika pogledimo podobo rajnega dr. Mihe Kreka.

Janeza Krstnika je izbral Bog, da pripelje ljudi do Odršenika in odrešenja, ko je klical ljudi k spreobrnjenju, k vrnitvi k Bogu. Strog, reven in resen je ostal značaj, ni se dal kupiti nikomur, vsakemu je povedal resnico. V močni veri je zrl bodočega Odršenika, kateremu se je dal ves v službo.

Dr. Krek je vse svoje življenje dozelega moža posvetil javnemu delu. Iz močne vere v Boga, ki je vodila njegovo misel in delovanje je vztrajal na mestu, na katerega se je čutil poklicanega. — Vera bo tudi nam v pomoč, da izpolnimo nalogo, ki jo imamo posebej v javnem življenju.

V svoji skromnosti, ki jo je pokazal že doma, posebej v begunstvu je znal najti pot do človeka in do njegovega srca. Nauk za nas, kako moramo najti drug drugega, čeprav urejeni v različnih skupinah, ob spoštovanju svobodne misli in odločanja delamo za skupni blagor naroda.

Koliko je govoril in pisal, ko je odkrito povedal misel, ki se mu je zdela prava za naše življenje, posebej v teh razmerah, v katerih nas je spremljal. Ob njem se učimo tudi mi povedati o vsem svojo misel, čeprav različno od drugih, da je le prava in brez žalitve. Varujmo se razcepljenosti, ki pušča novemu rodu malo sigurnosti za bodočnost, ki jim morda skriva trdo življenje. Tudi naša razcepljenost v borbi proti komunizmu krepki komunizem v sebi in njegov vpliv med nami.

KOMEMORACIJA

V zamisli našega umetnika Ivana Bukovca je bil pripravljen po sv. maši za žalno slovesnost oder tako, da je s slovenske zastave gledala na občinstvo v dvorani velika fotografija dr. Kreka, pod njo pa se je v polkrogu širil venec rdečih nageljnov. Na vsaki strani polkroga so stali v slovenskih narodnih nošah: Tomi Rant, Maruša Batagelj in Pavel Fajdiga ml. ter Dani Rant, Jelica Fajdiga in Gregor Batagelj.

Žalno slovesnost je začel moški oktet slovenskega pevskega zbora Gallus, ki je pod vodstvom svojega dirigenta Tineta Selana zapel žalostinki: narodno

Dr. Mihi Kreku v spomin

Lansko leto, ko je bil rajni dr. Krek na obisku v Argentini, je sredi prenapolnjenega načrta njegovih obveznosti vendar bilo mogoče dobiti prost večer, da sva bila lahko sama. Povabil sem ga na petdesetletnico mature, ki sva jo to leto praznovala. Poleg naju dveh je iz našega letnika izven domovine še dr. Kraljič, kanonik in Ižanec, ki živi v USA in ki je nekaj mesecev pred dr. Krekom tudi obiskal Argentino in smo v gostoljubni Petelinovi hiši tudi slavili petdesetletni jubilej mature.

Že pozno zvečer, po končanem uradnih obveznostih, sva se s kolektivom pripeljala na moje stanovanje. Dolgo v jutro sva obujala spomine na tiste lepe daljne dni.

Leta 1910 škofova gimnazija še ni imela vseh osem razredov; tudi definitivne pravice javnosti ne. Ko smo mi začeli, je bil odprt šesti razred. Začeli smo prvo leto v dveh oddelkih, a drugo leto nas je bilo le še za en dober razred. Selekcija je bila izredno stroga. Zavod je hotel domovini in cesarskemu Dunaju dokazati, da zna vzgajati. Veliko nam je dala ta šola in veliko zahtevala od nas. Za lenuhe v njej ni bilo prostora. Tu je mladi Krek začel širiti obzorje, ki mu ga je odprla ljudska šola v Bohinjski Bistrici. Vzel je stvar zares. Čeprav po postavi med „evergelci“, saj je pri telovadbi

z dr. Kraljičem, Mrakom in dr. Zorcem bil na skrajnem levem krilu, je užival med kolegi velik ugled, kar je bilo majhnim kaj težko doseči. Ni bil ravno največja „luč“ v razredu vendar mu študij ni delal preglavic. Veliko je bral; dostikrat smo morali brati knjige na skrivaj, ker med študijskimi urami ni bilo dovoljeno izgubljanje časa za „nešolske stvari“. Celu v pesnikovanju se je izkazal. Če se prav spominjam, je „ena njegovih“ objavljena v Bogoljubu leta 1915. Rajni stolni dekan Šimenc, izreden psiholog in velik esteta, ga je po pesniški in pisateljski poti spremljal.

Njemu in celemu letniku je veliko načrtov prekrizala svetovna vojna. Iz šeste, sedme gimnazije je v letih 1916 in 1917 odšlo v vojaško službo kar vse. Do rednega zaključka gimnazije jih je prišlo le nekaj, ki jih zaradi mladosti še ni zasedla vojaška dolžnost.

Krek se je potikal po različnih frontah, prenašal fizične in moralne tegobe vojaškega življenja, kateremu je moral dati nad tri leta svoje mladosti in dobršen del svojega zdravja.

Po vojni se je odločil za juridični študij. Doba njegovega študiranja je prepletena z javnim delovanjem v vseh panogah takratnega slovenskega katoliškega gibanja. Bil je voditelj slov. kat. dijaškega gibanja, bil v odboru Pro-

svetne zveze, delal pri Gospodarski zvezi, bil štiri leta predsednik škofijske kat. akcije, govoril na nešteti shodih, predavanjih, proslavah in v tej lastnosti večkrat prehodil deželo od konca do kraja.

Kot mlad kaplan in navdušen „klerikalec“ sem imel opravke v pisarni dejanskega tajnika stranke Franceta Gabrovška, moža, ki ga je Bog obdaril z mnogimi odlikami, med katerimi je bila brez dvoma ena najbolj vidnih njegova neomajna zvestoba načelom. Z vsem zaupanjem smo se k njemu zatekali mladi ljudje iskat nasveta, kakor h kakemu patriarhu, čeprav je bil le desetletje starejši kot mi. In v predsobi Gabrovškovi dobim Kreka, sedečega za pisalno mizo. Mislil sem, da čaka tudi on na razgovor z Gabrovškom. „Ne“, mi pravi, „jaz sem v ših-tu.“ Res, to je bil začetek „ših-ta“, ki je trajal celo življenje. Še kot advokatski koncipient je bil pritegnjen v vzhovne političnega gibanja: v načelstvo stranke in v njen izvršni odbor. Kot eksponent stranke je bil eno poslovno dobo tudi predsednik Okrajnega urada za zavarovanje delavcev.

Za dobo šestojanuarske diktature med leti 1929—1935 je moral SLS v politično podzemje. Vse delo stranke je slonelo na takoimenovani „štirinajstoričnici“, katere viden in aktiven član je bil dr. Krek. Po aretaciji dr. Korošca, dr. Natlačena, dr. Kulovca in dr. Ogrizka in

po smrti dr. Sušnika je padlo vse breme vodstva stranke na Krekove rame. Nevarna in odgovorna naloga, ki jo je Krek vestno izpolnil in je lahko, kljub diktaturi, dobro organizirano stranko izročil v roke predsednika dr. Korošca, ko se je po kraljevi smrti vrnil iz internacije.

Ko je končala diktatura in se je začela prehodna doba v demokratične razmere, je dr. Korošec prevzel notranje ministrstvo, ki mu je dalo dela čez glavo. Potreboval je ob sebi človeka, zmoežnega, delavnega, uglajenega nastopa in zanesljivega, ki bi mogel „staremu“ odvzeti čim večji del bremena: zlasti stik z volilci in zaupniki v domovini in pa stik s političnimi činitelji v Belgradu. Tako je izbira padla na dr. Kreka, ki je v jeseni leta 1935 postal minister, brez portfelja sicer, pa z močno zaslonbo: z osebnostjo dr. Korošca. Do takrat dr. Krek Belgrada ni dosti poznal, Belgrad pa ne njega. Vse je bilo radovedno, kakšen bo „alter ego“ Korošev. Kdor je pričakoval orjaka in robavsja, je bil razočaran, je pa svoje mnenje kmalu spremenil. Dr. Krek je kmalu postal znan v belgrajskih političnih krogih kot človek uglajenih manir, skromnega nastopa pa jasnih besed in brezpogojno načelen kot Slovenec in kristjan.

Biti minister „brez listnice“ ni pomenilo biti brez dela. Naselil se je s svojim kabinetom v notranjem ministr-

stvu v neposredni bližini dr. Korošca. Ob uri, ki je za Belgrad bila nemogoča, je bil že v „ših-tu“. Okrog sedme ure zjutraj je ljubljanski brzovlak vedno pripeljal v prestolico kopico delegacij in posameznikov, ki so imeli opravka v centralnih uradih. Kar navada je bila, da se je slovenski rod zatekel v dr. Krekovo ministrstvo, želeč razložiti svoje težave svojemu človeku in prosič pomoči. Pa kupi korespondence z vseh koncev Slovenije in od drugod: prošnje, nasveti, godrnjanja, vabila na prireditve, kjer bi ne le bil navzoč, ampak bi govoril ljudem, ki so ga napeto poslušali. Znal je ljudem govoriti: njegova beseda je prihajala od srca in našla pot do srca. Ljudje so čutili, da govori njihov človek.

Nekateri so dr. Kreku oponašali, da je vedno na poti, da skoro ni nedelje, da bi se v svojem predpotopnem salonskem vozu ne pripeljal v Slovenijo. Ne na oddih, ampak na tlako. Velikokrat sem ga na takih poteh spremljal, deloma kot tovariški spremljevalec, deloma kot potnik z enako nalogo kot on. Za zgled eno izmed mnogih: Neke sobote popoldne me pokliče po telefonu. „Čujem, da jutri govoriš na zborovanju v Konjicah. Jaz pa sem naprošen, da po zborovanju zaupnikom dam politično poročilo. Če češ, te vzamem s seboj, vendar bova napravila majhen ovinek! Ob štirih se odpeljeva!“

(Nad. na 4. str.)

Komemoracija za dr. Mihom Krekom

(Nad. s 3. str.)

Z izgubo predsednika NO dr. Mihe Kreka nastaja med nami praznina, katero moramo skušati izpolniti z zvestobo njemu in nam skupnim idealom. Zvestobo, za katero nam je dal zgled. Složno moramo nadaljevati delo po poti, katero nam je označil in ne pozabljamo globokih resnic govorov, nagovorov in besed, katere nam je zapustil ob lanskoletnem obisku.

Ozdravljena domovina bo pogrešala truplo svojega zvestega sina.

Naj slava spremlja njegov spomin!

Tone Mizerit

je v imenu slovenske mladine povedal naslednje:

Življenjska pot vsakega naroda se od Boga začrtana, vije v zgodovini skozi stoletja. Tudi slovenski narod že iz davnih in temnih dni preseljevanja hodi po lastni včasih trnjevi, včasih svetli poti narodne afirmacije. Kdor je narodu dal življenje in mu zastavil cilj, ga ne zapusti v težkih urah. Pošilja mu, kot nekoč izraelskemu, v najbolj kritičnih trenutkih moče, ki ga popeljejo preko viharjev korak naprej proti temu cilju. Eden teh mož je bil tudi dr. Miha Krek. — Dr. Miha Krek je umrl. Črno stojijo zapisane te črke in nam pričajo o novem udarcu, ki je zadel Slovence.

Mi mladi večkrat premalo poznamo našo polpreteklo zgodovino, še manj pa osebe, ki so v tisti najtežji dobi življenja naroda stali ob krmilu. Tako je bil tudi za nas dr. Krek bolj pojem, poznan iz pisanja ali pripovedovanja, kot pa konkretna oseba. Njegovo življenje, njegovo poslanstvo, funkcije, obveznosti, vloga in igralec, vse to je bilo za nas megleno, postavljeno nekje daleč. Šele obisk, ki ga je lansko leto, ob priliki 50-letnice prve slovenske vlade, imel med nami v Argentini, nam je dr. Kreka približal kot državnika in kot človeka. Približal nam je njegove ideje, njegovo čutenje, njegove nasvete, s katerimi nas je bodril za nadaljnje delo v službi naroda.

Takrat se nas je zbrala tudi skupina mladih, ter smo več ur skupno z njim razgovarjali. Rad nam je odgovarjal jasno in odkrito na vsa vprašanja svetovne in domače politike, slovenstva, slovenskega naroda in njegove zgodovinske vloge. O pomenu emigracije, o smislu našega dela in o tem, kako se vse niti delovanja in nehanja slehernega Slovenca vpletajo v celotno narodovo zgodovino. Večkrat naše presojanje ni bilo enako, razlaga dogodkov in idej različna. A on nam je z očetovalsko ljubeznijo dopuščal ugovor in nato neprizadeto razložil svoje stališče, ne da bi karkoli motilo lepega vzdušja složnosti. Zakaj preko vseh malenkostnih odtentov smo bili edini v ideji slovenstva, v skupnem idealu, ki ga je dr. Krek sam najlepše izrazil v svojem govoru na slavnostni večerji, ko je dejal: „Narodno-politični cilj naše emigracije je svoboda domovine. Narodno vzgojni in politični delovni program pa je vse, kar v zdomstvu more vzdrževati in posreševati narodno zavednost, kar nam vžiga požrtvovalna delavnost, da bi narodu doma pomagali do demo-

kratičnih svoboščin in lastne narodne države, kakor si jo bo sam izdelal.“

„Ljubezni neznanega ni,“ je dejal dr. Krek in to naslovil na ljubezen do naroda. A isto lahko mi naslovimo na osebo. Spoznali smo dr. Kreka in ga vzljubili. Drag nam je postal v svojem delu in svojih žrtvah, drag v svojem vzoru in človeški veličini, a najbolj v svojem tistem trpljenju in čutenju z usodo našega naroda, kateremu je on v najtežjih urah klesal poteze.

V tem čustvu in po njegovem vzoru nadaljujmo mi, kolikor je v naših močeh, delo dr. Kreka. Zaozlobimo se v iskanje bodočnosti narodovega življenja, v čemer naj nam bo, kot njemu, vodilo ljubezen do domovine. Ta naj se ne izraža le v praznih besedah ali fantičnih formulah, ampak v konkretni zamisli narodne politike in konstruktivnem delu za doseg postavljenega cilja. Vztrajnost in složnost, h katerima nas je dr. Krek tako vzpodbujal, naj nam bosta pri tem merilo. Vztrajnost, da od začrtane poti nikdar ne odstopimo; složnost, da ne bomo gledali na to, kar nas loči, temveč zlasti na vse, kar nam je skupno v boju najprej za narodno svobodo, nato pa za končno slovensko samostojnost.

Dr. Miha Krek

Umrl je, ni ga več... V soboto smo ga položili v grob... Dokler je ležal v krsti sredi med nami, dokler smo ga imeli sredi cerkve Marije Vnebovzete, ko je celebriral sv. mašo glavni direktor, gospod Kunstelj in mu po maši lepo govoril, dokler smo ga spremljali z avtomobili v skoraj dve milj dolgi vrsti na pokopališču, in še ob molitvah in spevih duhovnikov pred grobom, ter še potem ob vrsti govorov pred krsto, v kateri je ležalo mrtvo truplo našega voditelja predsednika Narodnega odbora, spoštovanega prijatelja, Dobrega človeka, kakor ga je označil v cerkvi v svojem govoru glavni direktor g. Kunstelj. Dr. Miha Krek, še kar nisem mogel verjeti, da je resnica. A ko smo se končno uvrstili v strnjeno vrsto vsi udeleženci, vsak z rdečim nageljnomo v roki, katere smo polagali na krsto, takrat, ko sem položil nagelj na njegovo krsto — takrat šele me je zgrabilo. Takrat šele sem občutil v celoti resnost položaja. Pred menoj se je odprla veličanska praznina, kateri kraja nisem videl nikjer. Zapustil nas je dober človek s tolikimi vrlinami. Predstavimo si njegovo vernost, njegovo miselnost, ponižanje, skromnost, razsodnost, požrtvovalnost, zastojno delo, razgledanost, vdanost, pravičnost in ljubezen do vsakega posameznika in vsega našega naroda doma in v tujini... In končno si predstavimo še njegovo pravičnost in pošteno politično delo, ki ga je tako požrtvovalno opravljal pod vodstvom in ob strani velikega Slovenca, dr. Antona Korošca, že prej v domovini, pozneje pa sam v emigraciji. In kakor je dejal ob krsti zadnji govornik Melaher: je res, da je s to smrtjo zaključena Koroščevo doba... Da, nastala je praznina!

Umrl je dober človek. Spoznal sem ga ob času predsedovanja njegovega, pri Orlovski zvezi. Od takrat sem imel

dovo svobodo, nato pa za končno slovensko samostojnost.

Življenje in delo dr. Mihe Kreka je že slovensko zgodovinsko dejstvo. Zgodovina ga bo presodila. Mi ga moramo in moramo le posnemati v njegovem delu. To bo najbolj primeren izraz naše hvaležnosti, in s tem dana njegovemu spominu najlepša slava.

POLOŽITEV VENCA

Pavel Fajdiga je nato zaključil slovesnost v dvorani in povabil navzoče na žalni obred pred spomenik žrtvam komunistične revolucije in okupacije v Sloveniji. Lep venec rdečih nageljnomo okrašen s slovenskimi barvami, so pred spomenik, ob katerem so stali prej omenjeni v narodnih nošah, položili Miloš Stare za Narodni odbor za Slovenijo, Božo Stariha za Zedinjeno Slovenijo in Pavel Fajdiga za Slovensko krščansko demokracijo. Medtem je moški zbor Gallusa zapel žalostinko Gozdič je že zelen, nakar je msgr. Anton Orehar zmolil žalne molitve, vsi prisotni pa so nato skupno zmolili Očenaš.

Žalna slovesnost, polna pietete za pok. dr. Mihom Krekom je bila s tem zaključena.

mного stikov z njim. In ves ta čas sem imel priliko spoznavati njegov kretni značaj. Iz njegovih ust nisem nikdar slišal slabe besede. Nikdar ni o kakem človeku kaj slabega izrekel ali zapisal. Tudi o tistih ne, ki so mu nasprotnovali, ga sovražili in mu delali krivico. Nad devetdeset njegovih pisem hranim, med katerimi se nahajajo tudi poročila raznih oseb, ki sem ga prosil zanje najrazličnejših ocen in pojasnil, pa ni nikdar poročal kaj slabega o nikomur. Vsakega je znal tako opisati, da ni storil krivice tudi najhujšemu sovražniku. Večkrat sem ga občudoval, kako je odpuščal vsem, ki so ga klevetali in mu delali hudo krivico. Kdor hoče spoznati v dušo in srce dr. Miha Kreka — Dobrega človeka — so mu na razpolago pri meni vsa ta pisma in prepričan se bo, da je bil res — Dober človek.

Trdno sem prepričan, da duša rajnega Miha že uživa rajsko blaženost pri Vsemogočem Bogu, kateremu jo je izročil gospod Kunstelj že v cerkvi, ob grobu pa še vsi duhovniki skupaj, ki so se udeležili pogreba. Zato bi prosil vse one, katerim je rajni Miha storil kako dobroto, katerih število ni malo, in še vse one, ki so ga klevetali in sovražili, naj v zadoščanje zmolijo zanj nekaj očenašev za duše v vica. To je najhvaležnejša molitev in take molitve bo duša pokojnega Miha najbolj vesela. Bogu pa najbolj dopadljiva. Storimo to vsi.

Dragi prijatelj, Dobri človek, Miha. Naj ti bo lahko ameriška zemlja! Naj ti bo lažja, kot je praznina, v kateri si nas pustil. Izprosi nam pri Stvarniku, da se ne bomo več tako razdvajali, pač pa se čimbolj združevali in se med seboj ljubili. Naj nam bo zgled tvoje delo, tvoja smrt pa v opozorilo...

Lojze Ambrožič, št.

DR. KREK O KRŠČANSKI DEMOKRACIJI IN ZDRUŽENI EVROPI

„Krščanska demokracija je nujno potrebna tam, kjer narod hoče, da vlada v javnem življenju in v odnosih med ljudmi krščanska etika, kjer hoče ljudstvo pošteno, demokratsko vlado in milno sožitje med narodi. — Krščanska demokracija je instrument obrambe krščanske civilizacije, prijateljstva in sodelovanja med ljudmi in razredi. Bori se za zmago prave krščanske čednosti — ljubezni... Krščanska demokracija brani svobodo ljudstva in uči ljudi ljubezni, ki spoštuje dostojanstvo vsakega človeka in njegove življenjske gospodarske interese. Ljubezen omogoča popolno osebno varnost vsakogar in mu jamči enake možnosti socialnega in kulturnega napredka. Po našem mnenju je nauk krščanske demokracije najboljše orožje proti komunizmu.“

„V borbi proti komunizmu moramo pripraviti enotno fronto krščanskih demokratov in nato skupno fronto vseh demokratskih, političnih sil v emigraciji. Tudi moramo pripraviti temelje za vključenje naših držav v Združeno Evropo. Pripraviti moramo pot za tesno sodelovanje naših strank in narodov, ko bodo naše države osvobojene. Združena Evropa je nujnost, od katere zavisi življenje in smrt evropske demokracije in miru. Samo Združena Evropa more biti mejnik, ki vodi v svetovni mir. Samo vztrajno in iskreno sodelovanje vseh evropskih demokratskih sil more doseči svoj cilj.“

Sožalne brzojavke

Ga. Malka dr. Krekova je dobila z Mihe Kreka. Med drugimi so prišli tudi vseh delov sveta vrsto žalnih brzojavk naslednji brzojavi; ki jih tukaj ob nenadni smrti svojega soproga dr. javljamo:

Heart broken thoughts and prayers with you all.

Paul — Olga
(Knez Pavle in Olga)

V imenu članov Narodnega odbora za Slovenijo živečih v Argentini iskreno sožalje ob nenadomestljivi izgubi našega predsednika.

Miloš Stare, tajnik

V imenu poverjeništv, zaupnikov in članov izrekam iskreno sožalje ob nenadomestljivi izgubi našega načelnika.

Pavel Fajdiga
poverjeništv SKD za Argentino

Ob smrti Mihe Kreka pošiljam sožalje svojim prijateljev in vam lepe pozdrave.

Ljubo Sirc

Globoko pretresen žalujem skupaj z Vami, spoštovana draga gospa Malka in z vsem slovenskim narodom na grobu vašega soproga človeka z glednega v zvestobi in dobroti velikega slovenskega državnika nepozabnega mi prijatelja. Molim in darujem svete maše za pokojnika in vas ter za vse vaše. Z izrazom mojega sožalja se iz vsega srca pridružuje tudi moja mati.

Dr. Jože Zabkar, nadškof

V imenu pariških Slovencev izrekam globoko sožalje ob težki izgubi, ki je zadela nas vse z odhodom Mihe Kreka. Jutri bomo v duhu z Vami, ko bomo ob grobu obljubili zvestobo skupnim idealom.

Nace Čretnik

Please accept our condolences in your great bereavement.

Pero Bulat and R. L. Knežević

Poleg zgoraj omenjenih je ga. Malka dr. Krekova dobila mnogo žalnih brzojavov od posameznikov in od različnih slovenskih političnih, kulturnih in socialnih organizacij.

Župan mestne občine v Clevelandu pa ji je poslal krasno spomenico z resolucijo v počastitev velikega pokojnika.

ZALNA SEJA

Žalna seja (Našega doma) v San Justu za pok. dr. Mihom Krekom je bila v sredo, 3. decembra ob 21. uri. Ob navzočnosti odbornikov jo je začel predsednik Peter Čarman, ki je v uvodnih besedah naznanil smrt predsednika NO dr.

Mihe Kreka in povedal, da je namen seje počastiti spomin pokojnega predsednika. Spominski govor je imel nato kult. ref. g. Ivan Oven, ki je poznal pok. dr. Kreka še v domovini. Prikazal je Krekovo delo za slovenski narod in nam ga postavil za zgled.

DR. MIHI KREKU V SPOMIN

(Nad. s 3. str.)

In sva se. Po ovinku. Najprej majhen skok v Komendo k štreinu in njegovim ljudem, ki so ga čakali v prosvetnem domu. Od tam v Kamnik, kjer sva se ustavila pri najinem soščolu, svečarju Steletu. Potem preko Tuhinjske doline v Celje in od tam v Maribor, kjer je imel Krek napovedan sestanek z dr. Schaubachom, dr. Juvanom in ostalimi veljaki, potem pa še pohod po mariborskem velesejmu, ki je bil v večernih urah veliko bolj obiskan kakor čez dan. Prenočila sva pri črnem orlu. Zjutraj mi je v frančiškanski baziliki ministriral in prejel sv. obhajilo. Po zajtrku pa sva preko Slovenskih goric oddrvela k Sv. Juriju ob ščavnici in v Bizerjane. Koroščevo rojstno faro in vas. Korošec, vabljen na mladinski praznik lat. mladine, je naprosil Kreka, naj mladino v njegovem imenu pozdravi. Prisostvoval je sprevedu, pozdravil zbrane in že sva odbrzela proti Konjicam, kjer sva padla v zborovanje, ki je bilo v polnem teku. Jaz sem povedal svoje, minister pa je kar med kosilom v gostoljubni arhidijakonovi hiši tam navzočim duhovnikom in krajevnim veljakom podal poročilo o političnem položaju doma in v svetu. Malo juhe je posrebal čašo minalne vode je popil, pa je že bilo treba naprej v šmarje pri Jelšah. Preko

Poljčan, mimo mogočnega Boča je šla najina pot prav na višino, kjer so študentje na rojstni hiši pisatelja Sketa odkrili spominsko ploščo in na prostem pri hiši odigrali po znani Sketovi povesti prirejeno ljudsko igro Miklova Zala. Kreku so naložili slavnostni govor na tej prireditvi. Od tam je bilo treba hiteti v Celje, kjer so hoteli, da bo minister navzoč pri zaključku celjske obrtne razstave. Slavnostni trenutek sva še u'ela in še je minister dobil časa za pogovor s celjskimi političnimi, prosvetnimi in gospodarskimi veljaki. Malo živ se je proti polnoči vrnil v Ljubljano. Takih in podobnih „izletov“ je imel dr. Krek v več kot petih letih ministrovanja v domovini kar teden za tednom.

Znana je bila njegova brezmejna potrepljivost. Znal je potrpeti in poslušati tudi največje neslanosti in najburnejše kletanje, kakor da bi bilo zanj vse to izredno zanimivo in novo. Kot jurist in odvetnik je znal stvar hitro razumeti in jasno razložiti. To se je videlo pri njegovih zasebnih pogovorih, kjer ni bil nikdar gostobeseden in se nam je mnogokrat zdelo, da vsako besedo premeditira, preden jo izgovori. Zato je bilo njegovo govorjenje beseda zrelega moža, vredna poslušanja in spoštovanja.

Vojno dobo je dr. Krek preživel v eksilu. Obsodba na 15 let ječe, ki so mu jo rdeči biriči prisodili kot vojnemu

zločincu in narodnemu izdajalcu, je najboljši dokaz, da je dr. Miha Krek v času svoje odsotnosti iz domovine narodu zvesto in prav služil.

Po vojni je dr. Krek delil usodo so-rojakov, ki so kot premaganci zapustili svoj dom in šli iskat kruha in svobode v tujini. Nikomur, ki je bil v tragičnih letih naše zgodovine zdoma, ni bilo mogoče do dna doumeti vsega, kar se je pri nas doma dogajalo. Dr. Krek nas je popolnoma razumel, da si mu je bilo kot opazovalcu od daleč od kraja težko doumeti marsikatero detajle naše borbe. kajti spremljala ga je vedno skrb, kako bodo zmagoslavni zavezniki ocenjevali našo borbo.

Težka povojna leta je dr. Krek v Rimu posvetil izključno skrbi za begunce, katerih število je šlo v velike tisoče in katerih usoda je bila dvomljiva. Vse leto 1946 sem od blizu gledal gigantsko delo, ki ga je tedaj in naslednjih par let opravila Krekova pisarna, ki jo je z neverjetno vnemo vodila gospa Malka, ministerva soproga in še par pisarniških moči, ki so začeli reševati zamotano vprašanje naše emigracije. Skrajna je bil dr. Krek ves obupan, ker nas sploh nihče ni hotel sprejeti. Potem so se pojavile nekatere države, ki so iskale strokovnjakov ali mladih in zdravih delovnih sil. Žena, otrok, starejših ljudi in invalidov pa

nihče ni maral. Led se je pretopil, ko je Argentina izjavila, da sprejme deset tisoč naših ljudi, ne da bi stavila kake posebne pogoje za vselitev, razen že veljavnih predpisov. Krek me je naprosil, naj poskusim, kako je mogoče priti v Argentino. Začel sem postopek, ki je trajal šest mesecev, da sem dobil potni list in argentinski vizum. Nêšteto potov je bilo treba napraviti na italijanska sodišča, na policijo, na zdravstvene oblasti in argentinski konzulat itd. Plačati je bilo treba konzularne pristojbine Argentini in podkupnine lačnim laškim uradnikom, da je končno ves postopek prišel do ugodnega zaključka.

Ko mu javim, da imam papirje v žepu, napravi edino pravilen sklep: po tej poti bodo naši ljudje potrebovali desetletja in veliko milijonov denarja. predno bodo mogli preko luže.

Začela se je borba za poenostavljen potni formalnosti. Zadnji dan leta 1946 sem stopil na ladjo in prvi dan po prihodu v Argentino sva z rajnim msgr. Hladnikom že moletovala na direkcijski vseljevanje, naj nam olajšajo vse te formalnosti. Ko smo obljubili, da bomo sami opravili vse pisarniško delo, je dovoljenje za poenostavitev vselitvenih predpisov prišlo kar nepričakovano hitro in v taki meri, da se je dr. Krekova pisarna spremenila lahko rečemo v argentinski konzulat.

Ko je bilo vse to ogromno delo oprav-

ljeno, je končno tudi on odšel iz Italije, kjer so mu oblasti dajale vedeti, da naj ne računa z italijanskimi prijateljstvi. Naselil se je v ZDA in pričel med borbo za vsakdanji kruh, z delom za narod, ki je končalo z njegovo nepričakovano smrtjo.

S Krekovim odhodom v večnost je nastala med nami praznina, ki je ne bo mogoče izpolniti. Njegovo veličino bomo doznali šele tedaj, ko bodo nastajali za naš narod novi problemi, ki jim bo treba iskati prave rešitve, pa bomo morali priznati, da nimamo več moč, o katerih smo bili navajeni, da so zagrabili za delo, mi pa smo ostajali mirni v zavesti, da bodo oni vse prav uredili. Dr. Krek je bil eden takih mož, ki je poprijel za delo na vseh področjih, kjer je bilo mogoče storiti kaj koristnega za narod. Sebe in svoj poklic je zapostavljal tako, da mu je včasih šlo pri domačem gospodarstvu trdo in tesno, ker je vsa delovna sila in ves čas posvečal delu za skupnost. Pri takem delu se pa „merodajni“ in narod navadno ne vprašajo, od česa neki takav žrtev javnega delovanja živi.

Prav ta skromnost in pa brezpogolna pripravljenost za delo in žrtve v korist svojemu narodu naj bo kot dragocena dediščina, ki jo rajni dr. Miha Krek zapušča onim, ki bodo za njim hodili po poti, ki jo je on že častno dokončal.

J. Kk.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — V „Svetovni zgodovini astronautike“, ki sta jo izdala dr. Wernher von Braun in Frederic Oerdmay, je med vesoljskimi pionirji zapisano tudi ime Hermanna Potočnika Noordunga. Ta mož je sanjaril o vesoljskih umetnih satelitih, ki naj bi obkrožili zemljo v višini 37.000 km v točno 24 urah, tako da bi dozdevno stali na neki vesoljski točki. Hermann Potočnik je pod psevdonimom Hermann Noordung napisal knjigo „Problemi vožnje po vesolju“ in v njej originalno razpravljal o izgradnji vesoljske postaje. Brez dvoma je Potočnik s svojimi teoretskimi razpravami precej prispeval k uresničitvi vesoljskih potovanj. Doma sedaj skušajo ugotoviti, če je bil Potočnik Slovenec. V kratki biografiji članka „Avstrijec ob zibelki vesoljskih poletov“ je napisano, da se je rodil Potočnik 1892 ter da je bil sin avstrijskega pomorskega častnika, podrobnejših podatkov o njem pa ni.

LJUBLJANA. — Komorni zbor in simfonični orkester Radio-Televizija Ljubljana je v oktobru in novembru imel vrsto koncertov v Italiji. Oba ansambla sta nastopila prvič v tujini v skupnih nastopih. Gostovala sta v Pordenone, v Bresciji, v Varese in v Aquilii. Spored je obsegal uverturo iz Mozartove opere Don Juan, klavirski koncert v d-molu istega avtorja, Gallusove motete in madrigale, Monteverdijeve madrigale ter Mozartovo Črno mašo. Dirigiral je Samo Hubad, med solisti pa so bili Zlata Ognjanovič, Božena Glavak, Mitja Gregorač in Ivan Pincetič.

LJUBLJANA. — Zavod za spomeniško varstvo SRS v Ljubljani je sklenil restavrirati znameniti žički samostan. Z deli bodo predvidoma začeli že prihodnje leto. Tako čudovita gotska arhitektura ne bo več razpadala pred očmi obiskovalcev, ki vse pogosteje zahajajo v skrito dolino Žičnice pri Slovenskih Konjicah.

NOVO MESTO. — Dolenjski muzej iz Novega mesta je razstavil najnovejšo izkopanine iz halštatskih gomil, ki so jih odkrili na Znančevih njivah v Kandiji. Razstavili so vrsto zanimivih keramičnih posod, nakit in druge najdbe, ki so vzbudile pozornost domačih in tujih strokovnjakov.

SLOVENSKA ODDAJA OSTALA

„Glas Amerike“, uradno radijsko glasilo ZDA v svetu, je hotelo ukiniti posebno slovensko oddajo, ki obstaja vsa leta od druge svetovne vojne sem. Obilica protestov in intervencij je končno prepričala odgovorne, da so načrt opustili in slovensko oddajo, ki je bila skrajšana na 15 minut dnevno, znova podaljšali na pol ure dnevno.

Vesti iz Slovenije dokazujejo, da tam Glas Amerike redno in v velikem številu poslušajo. Za Slovence v Sloveniji je to eden glavnih virov neprikrojenih poročil iz zahodnega sveta.

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kralj

Delajmo, delajmo, saj je lepo!

Jutranja zmešnjava v hiši. Oče je že odšel na delo. Počitnice so že tu, zato vik in krik, smeh in petje med otroki.

Nenadoma mamin glas: „Otroci, če bi se radi popoldne kopalji, pomagajte mi! Ti, Danica, pojdi z vozičkom v trgovino, tukaj imaš listek za nakup, da česa ne pozabiš!“

„In steklenica za mleko?“

„Saj res! Vidiš, kako si skrbna. To boš dobra mamica!“

Danica kmalu vse opravi. Medtem je devetletna Jožica že pometla spalnico. V fantovski je seveda imela nekaj živahnega prerakanja z brati, ki so „pozabili“ pospraviti svoje obleke in čevlje na mesto, kamor spadajo. Izpod postelje za metlo potegnila žoge, avtomobilčke in še druge ropotije. Lastniki teh „dragocenosti“ so zagnali glasen krik ob iskanju svojega „imetiča“.

Mama je kmalu rešila spor: „Fanta na vrt! Zalila mi hosta rože in pazita, da česa ne polomita. Tudi na kletko ne pozabita!“ Kmalu sta se glasno prepirala, kdo bo cevko držal, kdo bo ptičke nakrmil.

Opoldne je bilo vse v redu. Tudi posodo so mlade roke pomagale pospraviti. In nato — juheji! — ves popoldne v bazenu!

To je idealna slika družinskega so-

LJUBLJANA. — V Sloveniji se precej razpravlja o potrebi povečanja kmetijstva, ki naglo pada zaradi pomanjkanja delovne moči. Mladina z dežele beži v tovarne zaradi lažjega zaslužka. Da bi zaustavili ta beg, slovenske kmetijske šole že od 1963 zahtevajo uvedbo pouka kmetijstva v osemletkah, kmetijske šole pa bi osnovnim šolam pomagale pri iskanju izvedenih predavateljev. Šele z letošnjim letom je prišlo do konkretnizacije predloga, toda Kmetijske šole so iz časopisov izvedele, da bodo uvedli nekaj pouka kmetijstva v osemletkah.

SKOFJA LOKA. — Na cestnem prehodu čez železnico pri Godešiču so s 15. novembrom začele delovati prve avtomatične zapornice v Sloveniji. Zapornice vključijo prihajajoči vlak in jih nato tudi sam izključijo. Delovanje celotne naprave kontrolirajo na postaji v Škofji Loki. Od tam bodo mogli tudi pravočasno zaustaviti vlak, če bi pri zapornikah nastala kakva okvara. Kasneje bodo namestili take zapornice še na nekaterih drugih železniških prehodih.

POSTOJNA. — Na bodoči avtocesti št. 11j—Nova Gorica so na odseku pri Postojni že pričeli z deli. Tako so podrli v Postojni devet stanovanjskih hiš: tri pri Rauberkomandi, po dve pa v bližini Postojne, na Javorniški cesti in v Jeršičah nad železniško progo. Do spomladi bodo vsa očiščevalna dela končana ter bodo začeli z zemeljskimi deli.

Umrli so. Ljubljana: Josipina Perme roj. Rainhofen, Anton Kapelj, čevlj. mojster, Marija Munda rj. Arselin (81), učit. v pok., Marija Ban roj. Snoj, Anica Srehovec roj. Samsa, Anton Hlebec, tehnik, Leopold Prah, kom. dir. v pok., Marija Čebela roj. Mihevc (86), Ana Plahuta, Janez Telban, radiotehnik (se ponesrečil na TV oddajniku na Plešivcu), dr. Boris Zajec, Janez Mar, Zora Planecki, učit. gluhe mladine, Rudolf Oman, žel. upok., Franc Babšek, upok., Anton Ocepek, Ivan Western, vodov. instalater, Jakob Kozmernik, upok., Marija Zalar roj. Bečaj, Anton Ocepek, Antonija Kovirč roj. Fabjan, Krista Hafner; Marija Lotrič, organizistka v železnikih, Viktor Vrisk, upok. v Celju, Vinko Robavs, Loka pri Zagorju; inž. Ivan Pipan, Kranj, Matevž Kalan, žel. upok. (80), Ovsiške, Marija Berčič roj. Jerala, Stara Loka, Stana Ukmari roj. Škerl, Dutovlje, Marija Setina roj. Potočnik, Dobrteča vas, Ivan Jazbec, upok., Vrhovo, Uršula Petek roj. Legan (85), Dobrič, Viktor Leben, Prekopa, Olga Jamšek roj. Klinc, vdova šol. uprav. (91), Ptuj, Jože Pretnar — Bikonov ata — žagar, Bled, Jože Petek, upok., Godič, Alojz Šuštaršič, Brest pri Igu, Stanislav Cyranski, Kranj, Marija Barle (88), Laško, France Ropret. Laško, Alojzij Sedej, delov. v pok., Brezovica, Drago Kodrič, Kranj, Jakob Virjent, čevljar v p., Vransko, Marjeta Novšak roj. Gospodarič, Boštanj.

Proslava Brezmadežne

Kot vsako leto, sta tudi letos mladinski organizaciji pripravili proslavo Brezmadežne, s katero se slovenska mladina pokloni svoji zavetnici. Na sam praznik 8. decembra ob sedmih je bila najprej darovana sv. maša. Maševal je g. msgr. A. Orehar, ki je v nagovoru poudaril pomen Marijinega praznika in vlogo njenega vzora v našem življenju. Med mašo je pela skupina mladih ob spremljavi kitare, kar je bila novost v naši skupnosti, ki pa je prijetno preseñtela in pripomogla k lepemu vzdušju. Upajmo, da se to, ki je bil le poizkus, dokončno uvede vsaj pri mladinskih mašah.

Drugi del proslave je bil v dvorani. Na odru je bila izpostavljena slika Brezmadežne, ki jo je za to priliko pripravil g. Ivan Bukovec. Pred njo se je razvil kratek, a prisrčen program. Naj-

prej je imela priložnostni govor predsednica SDO Helena Jeločnik, ki je orisala razmerje med današnjo mladino in Brezmadežno. Sledile so recitacije del iz religiozne lirike: M. Geržinič; M. Fink: „Mater Dolorosa“ F. Sodja, M. Debevec Cankarjevo „četrto postajo“ in Bernarda Fink odstavek iz spisov o Mariji matere Elizabete. Sledil je nastop dekliškega pevskega zbora pod vodstvom ge. Marije Geržiničeve. Najprej je zapel „Belo jutro“, nato je tercet Geržiničevih in Tomičeve zapel „Jezusu pušelček“, za konec pa znova ves zbor „Imakulato“. Posamezna izvajanja, ki so bila kvalitetna na že priznani višini zbora, je z besedo prof. Geržiniča povezoval predsednik SFZ Mihael Stariha.

Veliko število prisotnih je bil lep dokaz ljubezni slovenske mladine do svoje Matere.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krščen je bil v nedeljo, 7. decembra, Tomaž Gregor Filipič, sin Janka in Mare roj. Avguštin. V cerkvi Nuestra Sra. de Lujan de Golf club ga je krstil g. župnik Gregor Mali. Botra sta bila g. Tone Avguštin in njegova žena ga. Kristina roj. Burgar. — V farni cerkvi v Ituzaingó pa je bil krščen tudi v nedeljo, 7. decembra, Ivan Aleksander Mežnar, sin Janeza in Marije roj. Hirschegger. Botra sta bila ga. Marija Mežnar roj. Rode in g. Ljotje Rezelj. Krstil je g. Jurij Rode. Srečnima družinama naše čestitke.

Poroka. V cerkvi San Martin de Tours v Buenos Airesu sta se 6. decembra poročila gđc. Marinka Kovač in g. Eduardo Miguel Molina. Nevesti je bil za priča g. Rudolf Smersu, ženinu pa njegova mati ga. Isolina A. de Molina. Poročno obredje je opravil g. Mirko Gogala. Novoporočencema iskreno čestitamo in jima želimo obilo božjega blagoslova.

† **Zdravko Fale.** Na praznik Brezmadežne, 8. t. m., se je po Velikem Buenos Airesu hitra razširila žalostna novica, da je nenadoma umrl slovenski rojak Zdravko Fale. Pokojni se je rodil 8. februarja 1921 v Ljubljani. Sedem letnikov gimnazije je dovršil v Kranju, prav tako trgovsko šolo. Zaposlitev je dobil v slovenskem kemičnem laboratoriju. Pred partizanskim navalom se je s slovenskimi protikomunističnimi begunci umaknil na Koroško, od koder je s prvo slovensko skupino prispel v Argentino. V Buenos Airesu je dobil zaposlitev najprej kot tkalec, zadnja leta pa je imel lastno pletilno delavnico za otroška oblačila. Poročen je bil z go. Justo roj. Kosanc ter so se mu v srečnem zakonu rodili dva sinova in dve hčerki. V Venezueli deluje njegov brat duhovnik Mirko Fale, v Sloveniji pa je zapustil zalujočo mater ter še enega brata in sestro. Pogreb je bil 9. t. m. na pokopališče v San Martin. Težko prizadeti družini izrekamo iskreno sožalje, pokojni Zdravko pa naj v miru počiva v argentinski zemlji.

Dne 22. novembra je nenadno preminul na svojem posestvu v Liao-Liao slovenski podjetnik iz Buenos Airesa g. Boris Zalokar. Zadel ga je kap. Dva dni prej je obhajal petdesetletnico in se je počutil dobro in razigrano. Zapuščica ženo in sina, v domovini mamo, brate in sestro katerim izrekamo naše sožalje.

mno škodo za njegov razvoj. Mehkužnost je veliko sovražnica dobre vzgoje. Prepriči v otroku močan in trden razvoj, ki bi ga usposobil za poznejše, samostojno življenje.

Kakor se čudno sliši, je resnica, da otroci radi delajo, ker se s tem uveljavljajo pred samim seboj in pred odraslimi. Zmotna je misel, da je otrok, prost vsake dolžnosti v družinskem življenju, srečnejši od onega, ki mora doma pomagati.

Morda je celo narobe. Važno je, da zahtevamo od otroka le to, kar po svojih letih in razumu zmore. Če ga silimo v dela, ki niso še zanj in ga preveč uprežemo, bo izgubil nekaj neprecenljivega v človeškem življenju: svoja otroška leta.

Počitnice so dragocen čas za družinsko vzgojo. Sodelovanje je lahko tudi zabavno. Važna je razdelitev časa: za igre in za delo.

Razdelitev otroškega dela menjajmo vsak teden, da ne bo dolgočasno in da spoznava vsa dela. Razdelitev se napiše in obesi na zid. Vsak prebere, kaj mora delati v novem tednu in — „zavihaj rokave, bratec!“

Tako sodelovanje je velike vrednosti za razvoj vsakega posameznega otroka. Otroku, prav tako kakor odraslemu, ni lahko se premagovati v delu, ki mu ni všeč, ali misliti, da mora ugoditi želji drugega. A za poznejša leta je prav to dobro naložena dota. In ker se vsakdanje dolžnosti spremenijo v navado, in ker je navada železna srajca, je ne bo odložil tudi takrat, ko bo že sam svoje otroke uvajal v življenje.

Vsak teden ena

RAST

Jože Dular

Prijezdil sveti Jurij je med nas in suknje zopet romale so v skrinje... Zelenje, cvetje. Vse nebo je sinje. Toplota mehka je objela vas. Velika noč. Življenje vseposod. Rjave njive, loke, drevje, trte, gozdove, hiše, in cvetoče vrte to jutro blagoslovil je Gospod.

Se veš, ko si mi prvi nagelj dala, ko si po svojem srcu me izbirala? Takrat cvetelo vse je kot sedaj. Čez leto dni je naju prstan zvezal. Potem obema skupni kruh sem rezal in delal sem in vedel sem zakaj.

Zatem je bilo razdeljevanje spričeval. Gospodične učiteljice Angelca Klanšek, Katica Cukjati, Marija Tomažević, Nežka Furlan in Marjanka Furlan so razdelile vsaka svojemu oddelku spričevala o letnem uspehu ter izročile nagrade učencem in učenkam, ki so bili brez izostanka skozi vse leto.

Medtem se je zvečerilo in ob prijetnem večernem hladu je obiskal in bogato obdaril vse navzoče otroke še sv. Miklavž, katerega prihod so pripravili Dekliški in Fantovski odsek s sodelovanjem šolskega odbora.

Kako velikega pomena so slovenski šolski tečaji za ohranitev slovenstva v tujini, se pokaže najbolj nazorno ob takih slovesnostih, kakršna je bila preteklo nedeljo v San Justu.

ZA TISKOVNI SKLAD

Svobodne Slovenije so darovali dr. N. N. Buenos Aires, namesto venca na grob Joškota Krošlja 5000 pesov; Peter Markeš, Toronto, 5 dol.; družina N. N. iz Buenos Airesa namesto cvetja na grob dr. Kreka 1000 pesov.

OBVETILA

Sobota, 13. decembra 1969:

Seja profsorskega zbora slov. srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka ob 18.

Nedelja, 14. decembra 1969

Sestanek zaupnikov Slov. krščanske demokracije — SLS — ob 10,30 po maši v Slovenski hiši. Zaradi novonastalega položaja prisotnost vseh zaupnikov obvezna.

Sreda, 17. decembra 1969:

Sestanek vaditeljev in vaditeljic ob 20.30 v Slov. hiši.

Četrtek, 18. decembra 1969:

V Slov. domu v San Martinu bož. sestanek Lige Žena-Mati in volitve nove voditeljice.

Nedelja, 21. decembra 1969:

Zveza slovenskih mater in žena prireja tudi letos že tradicionalni božični sestanek. To pot Vas pričakujemo v Našem domu v San Justu. Družine in vsi rojaki iskreno vabljeni.

Na božični praznik 25. decembra 1969:

V Slov. domu v San Martinu božični zajtrk.

Na Silvestrovo, 31. decembra 1969:

V Slov. domu v San Martinu silvestrovanje.

XII. mladinski dnevi v Mendosi

II.

Po končanem zborovanju so se navzočji spet zbrali na igrišču in posedli k pogrnjenim mizam, kjer jih je čakal skupen obed z dišečim asadam.

Istega dne je bila zvečer odrska predstava. Letos so se naši igralci pod že priznanim in spretnim vodstvom g. Rudija Hirscheggerja lotili sodobne igre iz domovine z nadvse aktualnim problemom, ki je kot nalašč sodil v okvir naših letošnjih mladinskih dni in njihovega gesla.

Pripravili so nam igro v treh slikah „Večera popoldne“ (Mire Štefanac), delo, ki je ob svoji krstni predstavi v Ljubljani l. 1960 doseglo nagrado.

Osnovna misel igre je zajeta v sklepnih besedah, ki jih avtor polaga v usta o. z. pero družinskemu očetu, ki doživlja razočaranje in lastni družini: „Staro in novo se lomi v nas samih. Ravno zaradi tega dom in družina nista več tisto, kar sta bila včasih. Tista trdnjava, ki je bila neprodušno zaprta pred vsem zunanjim. (Novi čas je posegel tudi v to trdnjavo... Pribiti pa moramo; če so družbene spremembe še takšne, dom in družina kljub temu ostane še nadalje pribežališče za vse, ki

iščejo varnost in toploto. Družina mora ostati tista mogočna, nepremakljiva osnova, na katero bomo še nadalje zidali socialni in kulturni razvoj človeštva...“

Igra je bila za naše mendoške razmere vsekakor dokaj trd oreh, ker zahteva povsem moderne in obsežne odrske pogoje. Stavila je tudi na igralce edinstvene zahteve in pa — od gledalcev intenzivnega sodelovanja. Vprav zato je bilo zelo umestno in potrebno, da je za uvod v predstavo inž. agr. Marko Bajuk spregovoril nekaj besed v lažje razumevanje dramske zgradbe predstavljenega dela in opozoril na najvažnejše ter najresnejše momente v igri. Pa smo še kljub temu nekajkrat imeli vtis, da nekateri niso v nekaterih najresnejših trenutkih doumeli življenjske globine in resnosti problemov, ki so se odigravali na odru.

O izvedbi igre lahko trdimo, da jo pri vseh, kar jih je doslej šlo preko našega odra, štejemo med najuspešnejše in najbolj dovršene.

V prvi vrsti moramo podčrtati vse priznanje gđc. Anici Grntalovi v glavni vlogi Alenke, ki se ji je izredno doneta še nadalje pribežališče za vse, ki

(Nad. na 6. str.)

Iz življenja in dogajanja v Argentini

(Nad. s 1. str.)

de omenjeno tudi, da bi bilo koristno, če bi komisijo sprejel na avdienco tudi predsednik sam. Čez dva dni je bil „namig“ uresničen in v četrtek 4. decembra so bili sindikalisti sprejeti pri gen. Onganiju. Tu jih je čakalo novo presenečenje. Predsednik Onganía jim je namreč prebral vladni odlok, s katerim je predal vodstvo Glavne delavske konfederacije v njihove roke. Od tistega trenutka naprej, je vladni delegat Valentin Suárez le še „opazovalec“.

To gesto si opazovalci razlagajo na različne načine. Pravzaprav si skoraj nihče ni edin. Vendar je razvidno to, da vlada zaupa sedanjem sedanjem vodstvu, ter je izrabila ugoden politični trenutek za predajo vodstva delavskega gibanja. Število gremijev okoli „komisije 25“ je v zadnjem času tako naraslo, da ga lahko smatramo kot resnično predstavništvo argentinskega delavskega gibanja. S sedanjim vladnim potrdilom in sledečo delavsko neodvisnostjo pa se bo njihova moč še povečala. Upanje vseh je, da se bi vodstvo zavzemalo le za konstruktivne pravice delavcev, ne pa za zapravljanje sile, v praznih notranjih prepirih.

Kot direktna posledica prevzema vodstva CGT od strani delavcev, je napoved, ki jo je pretekli ponedeljek 8. izrekel v Córdoba član normalizatorske komisije (kot se imenuje). Izjavil je namreč, da se bo splošni kongres, ki bo dokončno normaliziral CGT izvedel v mesecu maju prihodnjega leta. V ta namen se izvajajo že volitve po mnogih sindikatih. Zlasti se nanje pripravljajo v tistih gremijih, ki so bili od strani vlade intervenirani. Od teh pa sta zanimivi dve izjemi: železničarji in pristaniški delavci. Po mnenju opazovalcev vlada smatra, da oba sindikata še nista „zrela“ za svobodne volitve.

NOVI PESO

Pretekli teden so s posebno slovesnostjo začeli tiskati bankovce z novo valuto, ki bo stopila v veljavo s 1. januarjem prihodnjega leta. Slavnosti je načeloval predsednik gen. Onganía. Ističasno z dotikom novih bankovcev pa se izvaja tudi pretisk starih. Ob začetku leta namreč še ne bo na razpolago dovolj novih pesov, ter bodo dosedanja še nekaj časa v veljavi. Počasi se jih bo pretiskavalo z novo vrednostjo, in končno umaknilo s trga. Ta proces pa bo predvidoma trajal dalj časa, vsaj dve leti. Kot smo ob priliki že poročali, bo novi peso veljal 100 starih. S tem pa bo razmerje do dolarja 3,5 novih pesov za 1 ameriški dolar. S tem bo Argentina tudi v valuti potrdila, kar se v praksi že vidi, namreč gospodarsko ravnovesje in podvig.

IN CERKEV?

Nikomur, ki vsaj površno sledi dnevnim novicam, ni moglo iti v zadnjih dne-

Dr. Tone Žužek

ADVOKAT

Uraduje od 17,30 do 19,30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, 5^a p. Of. 10
T. E. 47-4852

vih stanje nekakšne napetosti med vlado in delom argentinske cerkvene hierarhije. To se je pokazalo zlasti ob priliki posvetitve Marijinemu Brezmadežnemu Srcu, ko so nekateri škofje v nóttranosti odklonili odloke guvernerjev v tem smislu. To se je javno pokazalo zlasti v Neuquenu in San Juanu. K temu so se pridružile še izjave, ki jih je podal škof iz Mar del Plate, msgr. E. Rau, ki je med drugim dejal, da smatra posvetitev v tem času za neprimerno. Skoraj ob istem času pa je glavni tajnik Latinskoameriških škofovskih konferenc, msgr. Pironio, v Rimu izjavil, da je socialno stanje v Argentini kritično, ker obstajajo veliki deli prebivalstva, ki živijo socialno popolnoma zapuščen.

Ti in podobni pojavi kažejo, da se je velik del argentinske hierarhije javno in jasno izrekel za dokončno uvedbo socialne pravičnosti, in da bo na teh svojih zahtevah vztrajal, dokler se ta ne bo konkretno izvajala na vseh področjih in v vseh predelih prebivalstva.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Žalna seja Upravnega sveta Zedinjene Slovenije za pokojnim predsednikom Narodnega odbora dr. Miha Krekom bo 12. t. m. ob 20 uri v društvenih prostorih.

5. seja Medorganizacijskega sveta bo 19. t. m. ob 20 v prostorih Zedinjene Slovenije.

Kolonija mladcev in mladenk se prične konec januarja v dveh etapah: mladi od 30. januarja do 11. februarja in mladenke po 11. februarju. Prijave sprejema Zedinjena Slovenija.

Pisarna Zed. Slovenije posluje v ponedeljek, sredo, četrtek in petek od 18 do 20.

Zedinjena Slovenija lepo vabi vse učence in učence, ki letos izstopijo iz slovenskih osnovnih šol, na čajanko, ki bo v soboto, 20. decembra ob 17 v Slovenski hiši.

Knjižnica Zedinjene Slovenije posluje v ponedeljek, sredo, četrtek in petek od 18—20 in vsako nedeljo po maši.

POČITNICE V BARILOČAH v dolini pod Tronadorskimi ledeniki gostišče PAMPA LINDA

v slogu naših alpskih koč. — Posebno primerno za družine
Cene zmerne. Za otroke pod 11. leti znižane cene. — Slovenske osebe
Možnost za sprehode in izlete: gozdovi, doline, potoki, ribolov, ledeniki, gorske ture itd.

informacije in prijave: JERMAN-MARKEZ, CC 351, S. C. de Bariloche

Sporočamo vsem članom SLOVENSKE HRANILNICE z. z. o. z., da bo od vključno nedelje 14. decembra 1969, naprej vse dni v tednu, razen ponedeljka, od 9. do 23. odprta „kinta“ SLOGA, v ulici Del Cielito 297, Parque Leloir, Villa Udaondo. Vstop na „kinto“ je dovoljen samo članom zadruga in njihovim družinam s posebno izkaznico, katero dvignite v zadrugi pisarni, Bm. Mitre 97, Ramos Mejía, v uradnih urah, ob torkih, četrkih in sobotah od 16 do 20. Cena izkaznice je m\$n. 100.—.

Vstopnina v času sezone:

od torika do petka m\$n. 100.— za osebo.
sobote, nedelje in prazniki m\$n. 150.— za osebo.
Družina z otroki do 18. leta m\$n. 200.— oz. 300.—
Sezonska vstopnica m\$n. 2.000.— za posameznika in m\$n. 4.000.— za družino z otroki do 18. leta.

Podrobnejše informacije v zadrugi pisarni in pri odbornikih zadruga.

Upravni odbor

MLADINSKI DNEVI V MENDOZI (Nad. s 5. str.)

bro prilegala. Njena igra je bila vse-skozi in ves čas prepričevalna, avtentično doživeta. Če človek igro prebira, si dejansko Alenko predstavlja takšno, kot smo jo videli na odru.

Podobno je uspešno njej ob strani uresničila vlogo njene matere gdč. Pavlina Hirscheggerjeva. V vsej resničnosti smo doživljali ob njeni igri notranjo razklanost sodobne poročene žene, ki sta ji zakon in družina v breme.

Presenetil je s svojimi doslej še nepoznanimi igralskimi zmožnostmi g. Joško Šmon. Dokaj težko vlogo Milana je doživel in prikazal z vso naravno doživetostjo. Prvotako smo uživali ob vlogi ge. Jugove v ustvaritvi gdč. Režike Štirnov, ki je z vso neprisljenostjo podala koketno vlogo svetovnjaške meščanke. Podobno se je svoji vlogi Olge Korenove prilegala gdč. Marjanca Šmonova.

Alenkinega očeta je v njegovi težki družinski situaciji doumel g. Stane Grebenc, a bi v njegovi igri prezaposlenega periodista pričakovali nekaj več zagnanega življenjskega tempa.

Zdravnik Belak je za svojo salonsko

umirjenost imel dobrega interpreta v g. Janezu Štirnu.

Z dovršenimi interpretacijami so šolsko vzdušje ustvarile gdč. Darinka Žumrova kot profesorica in gdč. Magda Hirscheggerjeva ter Angelca Šmonova kot dijakinji.

Prizor med očetom-novinarjem in dvema njegovima stanovskima tovarišema (Ogrin — g. Rudi Hirschegger in Zupan — g. Janez Grintal), ki sta svoji vlogi zelo dobro podala, bi morda edinele potreboval nekaj več prikaza „osebnega“ doživljanja pod vplivom sodne obravnave tragičnega mladostnega zločina.

Krajšo vlogo predsednika Plavalnega kluba je s primernim dostojanstvenim in vpludnostim nastopom predstavil g. Janez Štern.

Vloga frizerke je izpolnila gdč. Marta Hirscheggerjeva.

Izredno priznanje zasluži pa še posebej režiser g. R. Hirschegger, ki je s tolikšno spretnostjo znal na našem skromnem odru v duhu zahtevne igre ustvariti vse potrebne scenične in svetlobne rekvizite.

Za prvo predstavo je bila dvorana popolnoma razprodana in je igra naravnost navdušila vse navzoče.

SDO SFZ

MIKLAVŽEVANJE

v soboto, 13. decembra ob 20
v Slovenski hiši

Miklavžev tajnik bo sprejemal
darila od 17. ure

Dekleta in fantje lepo vabljeni!

SDO SFZ

vabita slovensko mladino

NA IZLET V MONTE

Ki bo v nedeljo, 21. decembra

odhod iz Slovenske hiše, kjer bo sv.
maša ob 6.30

ZVEZA SLOV. ŽENA IN MATER

vabi vse družine in rojake
na

BOŽIČNI SESTANEK

Ki bo v Našem domu v San Justu
v nedeljo, 21. decembra, ob 18. uri

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Alte. Brown 100
T. E. 105 ali 516

V petek in soboto od 9—13

PORAVNAJTE NAROČNINO!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

specialist za ortopedije in
travmatologije

ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Urburu 285, Cap. Fed.
Zahtevajte deležitev ure na tele-
fona 49-5855

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1969:
za Argentino \$ 2.700.—. Pri pošiljanju
po pošti \$ 2.800.—; ZDA in Kanada
13 USA dolarjev; za Evropo pa 15
USA dolarjev za pošiljanje z avionske
pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za
pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7218

PRISPEVAJTE V TISKOVNI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

Na Marijin praznik, 8. decembra 1969 ob 5 zjutraj
je po volji Vsemogočnega — po kratki bolezni —
dokončal svoje zemsko življenje

Zdravko Fale

in odšel k Bogu po večno plačilo v 48. letu živ-
ljenja.

Vse, ki ste ga poznali, prosimo, spominjajte se ga v molitvi.

Vdano sprejemamo voljo Vsemogočnega:

V Argentini: Justi roj. Kosanc — žena
Justi, Anči, Zdravko, Mirko — otroci
in družina Kosanc

V Sloveniji: Ana — mama
Bogo — brat, z družino
Anica por. Tomažič — sestra, z družino

V Venezueli: Rev. Pbro. Mirko Fale — brat.

Svojo dolgoletno zemsko pot, prežeto z vztrajnimi življenjskimi borbami, je na večer Brezmadežnega spočetja Marijinega, dne 8. decembra 1969, po težki bolezni dopolnila gospa

dr. Julija Payman

Naj jo dobri Bog milostno sprejme v svoje domovanje.

Njeno izčrpano truplo smo položili k počitku danes na buenos-
aireškem pokopališču Flores.

Vsem, ki ste ji v bolezni usmiljeno bili v pomoč in tolažbo,
bodi ta vaš dober namen ob času upoštevan v božjem usmiljenju.

Buenos Aires, Celje, Gorica, Gradec, dne 9. decembra 1969.

V odsotnosti sorodnikov:

Zveza Slovenskih mater in žena

vedno vladalo, in kako se je to raz-
merje doživljalo pri nas v emigraciji in
tudi, kako je prišlo do potrebe ustano-
vitve mladinskih organizacij ter dela v
njih. Nato je nadaljeval:

„In tega dela je danes 20 let. Ne-
verjetno je to. Nemogoče je vse to pre-
ciniti, nemogoče je dati to delo na teht-
nico, da bi stehali, koliko je bilo na-
pravljenega. Ni bilo čudežev, res je to:
saj vsakdanje življenje se ne gradi z
nimi; je pa 20 let dela iz idealizma,
ki ima svoje uspehe, pa seveda tudi
svoje človeške slabosti in napake.

Koliko hvaležnosti smo dolžni Bogu
za njegovo pomoč, za njegovo potrpež-
ljivost z nami, za vsa razsvetljenja na
dostikrat temni poti našega skupnega
življenja in dela.

Mnogo hvaležnosti smo vsi skupaj
dolžni vsem, ki so na različne načine
pomagali. Če bi pri tem iskali sebe,
svoje koristi, plačilo na tem svetu, pri-
znanje in hvaležnost, bi jih pri tem
delu ne našli. Često so bili in se obču-
tili pri tem delu osamljene, skoraj ved-
no isti za vse delo, pa niso zgrubili ide-
lizma, poguma in požrtvovalnosti, ker
so čutili odgovornost pred Bogom in
pred ljudmi.“

Za tem je prikazoval opravljeno
delo kot realno v službi duha, ki člo-
veka plemeniti in bogati. Ob koncu je
govornik povzel:

„Mladina je vedno bila, je in bo ide-
alna. In je tudi danes; in to tudi naša
slovenska mladina v Mendozii, v Ar-
gentini, povsod po svetu in v domovini.
Če bomo mi z njo znali biti idealni,
navdušeni, zgledni in pripravljeni za
delo še nadalje, potem nam življenje
ne bo prazno, žalostno in zagrenjeno,
in večnost ne bo brez plačila.

Ne pozabimo pa, da ko so ljudje
spali, je prišel sovražnik in je med
pšenico nasejal ljuljke in plevela, da bi
tako uničil setev dolgih let in delo mno-
gih generacij.“

Nato so sledili nastopi naraščajnih
(Vesele deklice) in naraščajnikov (z
veliko spretnostjo v telovadnih vajah):
dekleta s prosto vajo „Slovenka sem“:
deklice v vaji s punčkami; dekleta z
narodnimi koli in še naraščajnice z
prosto vajo „kuharic“. Vse dekliske na-
stope je pripravila in na klavirju spreml-
jala č. s. Metodija Ocvirk.

Po končanih nastopih so vsi navzoči
posedli za pogrnjene mize in ostali v
prijetni družini v pozne nočne ure.

Bb.